



# GÖTEBORGS UNIVERSITET

## Hållbar utveckling för vem?

*En studie av Skogsupprorets förståelse av konflikten mellan  
samer och skogsindustrin i Sveriges hållbara omställning*

Saga Pilblad Hjerpe

Examensarbete i humanekologi och miljövetenskap med inriktning mot humanekologi

Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet

Handledare: Annelie Sjölander-Lindqvist

Vårterminen 2021

Antal ord: 15 988

## Sammanfattning

Sverige ställer just nu om till en hållbar utveckling där ingen ska lämnas utanför. På grund av omställningen har utvinning av naturresurser i Sápmi ökat. Skogsråvaror har en betydande roll i omställningen, vilket medfört att befintliga markanvändningskonflikter mellan samer och skogsindustrin har intensifierats. Motståndshandlingar från samiskt håll har ökat under senaste tiden och ett nytt tillskott är Skogsupproret. Syftet med denna uppsats är att undersöka hur Skogsupproret förstår konflikten mellan samer och skogsindustrin i Sveriges hållbara omställning. Studien fokuserar på vilka bakomliggande faktorer till konflikten och åtgärdsstrategier för att lösa konflikten som Skogsupproret lyfter fram. Med utgångspunkt i de teoretiska begreppen grön kolonialism, kapacitetsrättvisa och samisk miljörättvisa har en kvalitativ studie genomförts. Kvalitativa semistrukturerade intervjuer med två medlemmar i Skogsupproret utfördes och ytterligare empiriskt material insamlades från Skogsupprorets Facebooksida samt från en podcast-intervju med två medlemmar. Det empiriska materialet analyserades med en tematisk analysmetod. Studiens resultat visar att de bakomliggande faktorer till skogskonflikten som Skogsupproret lyfter fram är skogsbrukets ohållbarhet, lögner, förtryck och passivitet. Resultatet visar även att de åtgärdsstrategier som Skogsupproret lyfter fram som lösningar på skogskonflikten är tre krav till svenska staten och Sveaskog: ”Stoppa skogsmissbruket”, ”Avkolonisera Sápmi” och ”Demokratisera vår skog”, synliggörande metoder samt förändrade synsätt kring hållbarhet. Vidare förstår Skogsupproret det som att en grön kolonialism sker när skogsbruket motiveras som en hållbar klimatstrategi trots att det hotar samernas traditionella livsstil samt ökar trycket på samerna som redan drabbas mest av klimatförändringarna. Skogsupproret kan uppfattas föra en kamp för kapacitetsrättvisa och samisk miljörättvisa. Kampen sker om kapacitet för samiska rättigheter, samisk kultur, traditionell kunskap, självbestämmande, politisk frihet och att leva det liv de vill. Slutligen väcks frågan om för vem det sker en hållbar utveckling i Sverige idag? Studien drar slutsatsen att samernas perspektiv inte tycks inkluderas tillräckligt i Sveriges hållbara omställning och att vidare arbete krävs för att den hållbara utvecklingen ska vara för alla.

**Nyckelord: grön kolonialism, hållbar omställning, kapacitetsrättvisa, markanvändningskonflikt, motståndsrörelse, samer, samisk miljörättvisa, skogsbruk**

## Tackord

Ett stort tack vill jag rikta till Mikael Gröndahl och Henry Svonni som ställt upp på intervjuer och därigenom möjliggjort denna uppsats. Jag vill även tacka min släkting Peter Larsson som tidigare delat med sig av sina erfarenheter och väckt mitt intresse för uppsatsens ämne.

Ytterligare tack vill jag rikta till min handledare, mina lärare och kurskamrater för ert stöd samt vägledning under arbetets gång. Slutligen vill jag tacka min familj som alltid är min största support.

Saga Pilblad Hjerpe

2021-05-31

# Innehållsförteckning

1. Inledning .....	1
1.1 Problemformulering .....	2
1.2 Syfte och frågeställningar.....	3
1.3 Humanekologisk relevans .....	4
1.4 Avgränsningar .....	4
1.5 Disposition .....	4
2. Bakgrund och tidigare forskning.....	5
2.1 Sápmi och renskötsel .....	5
2.2 Kolonisering av Sápmi.....	5
2.3 Svenskt skogsbruk .....	7
2.4 Skogsbrukets påverkan på rennäringen.....	8
2.5 Statliga åtgärder och åtaganden.....	8
2.6 Samiska motståndsrörelser vid markanvändningskonflikter.....	10
2.7 Kunskapslucka.....	11
3. Teoretiska utgångspunkter .....	12
3.1 Grön kolonialism .....	12
3.2 Miljörättvisa .....	14
3.2.1 Kapacitetsrättvisa.....	15
3.2.2 Samisk miljörättvisa.....	16
3.3 Analytiskt ramverk .....	16
4. Metod .....	17
4.1 Forskningsdesign .....	17
4.2 Urval av fall, intervjupersoner och empiriskt material .....	17
4.3 Kvalitativa intervjuer .....	19
4.4 Tematisk analysmetod.....	20
4.5 Metoddiskussion .....	21

4.5.1 Bias i empiriskt material.....	21
4.5.2 Forskningsetiska principer.....	22
4.5.3 Kvalitetskriterium .....	22
4.5.4 Alternativa metoder.....	23
5. Resultat.....	24
5.1 Skogsupproret.....	25
5.2 Vilka bakomliggande faktorer till konflikten lyfter Skogsupproret fram? .....	26
5.2.1 Skogsbrukets ohållbarhet.....	26
5.2.2 Lögner .....	28
5.2.3 Förtryck .....	29
5.2.4 Passivitet.....	31
5.3 Vilka åtgärdsstrategier för att lösa konflikten lyfter Skogsupproret fram? .....	32
5.3.1 Tre krav till svenska staten och Sveaskog.....	32
5.3.2 Synliggörande metoder.....	33
5.3.3 Förändrade synsätt kring hållbarhet.....	34
6. Analys .....	35
6.1 Grön kolonialism .....	35
6.2 Kapacitetsrättvisa och samisk miljörättvisa .....	38
7. Slutsatser .....	40
7.1 Slutsatser .....	40
7.2 Reflektioner och vidare forskning .....	43
Referenser .....	44
Bilagor .....	50
Bilaga 1. Intervjuguide .....	50

# 1. Inledning

Hur ska vi lösa klimatkrisen och få en hållbar utveckling för alla? Dessa frågor blir ständigt mer aktuella och besvaras med allt från nerväxt och livsstilsförändringar till grön teknologi. Införandet av Agenda 2030 år 2015 var ett sätt att hitta en gemensam målsättning för världens länder om vad hållbar utveckling är och hur det ska nås (Förenta nationerna, u.å.). Hållbar utveckling anses vara när behoven för dagens generation uppfylls samtidigt som kommande generationers möjligheter att uppfylla sina behov kvarstår (ibid.). Sverige för ”en politik för omställningen mot en hållbar utveckling” (Regeringskansliet, 2018a:3) och ska ta en ledande roll i genomförandet av Agenda 2030 samt vara det första fossilfria landet i världen (ibid.:6). Ett krav i omställningen är delaktighet där ingen ska lämnas utanför, vilket innefattar alla människors rätt att nå sin fulla kapacitet (Regeringen, 2020:2).

Skogen har fått en allt större roll i Sveriges omställning mot hållbar utveckling (hädanefter refererat till som Sveriges hållbara omställning). Svenska staten har visionen att ”Skogen, det gröna guldets, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi” och att ”Skogen ger oss hållbara lösningar på viktiga samhällsfrågor. Den står för avgörande klimatsmarta alternativ för att minska användningen av fossila råvaror” (Regeringskansliet, 2018b:3). Det råder dock delade meningar om på vilket sätt skogen ska bidra till den hållbara omställningen och det finns två forskningslägen i debatten (Lundmark, 2020:20; Dagens Nyheter, 2021).

Enligt Lundmark (2020) hävdar det första lägret att skogsavverkning är nödvändigt för att binda mer koldioxid. Därtill anses skogsråvaror viktiga som miljövänliga alternativ till fossila resurser, såsom plast och bränslen och det finns en stor tilltro till tekniska lösningar, vilket framkommer i Dagens Nyheter (2021) artikel baserad på intervjuer med 15 skogsforskare. Det andra lägret av forskare menar att skogen behöver sparas, eftersom avverkning bidrar till ökade koldioxidutsläpp. Lägret hävdar att klimatnyttan av skogsavverkningar är överdriven samt att det saknas tid för ytterligare avverkning om klimatkrisen ska stoppas (ibid.). Den debatt som Lundmark och Dagens Nyheter redogör för beaktar inte aspekten om var stora delar av Sveriges skogar finns, nämligen i Sápmi- samernas land. Detta medför ytterligare en aspekt i debatten om skogens roll i Sveriges hållbara omställning, vilken utgör grunden för denna uppsats.

Samerna bedriver rennäring på omkring 55 procent av Sveriges yta, men samtidigt är 50 procent av den ytan produktiv skog som brukas av skogsindustrin (Sandström, 2015:15),

vilket leder till konflikter eftersom båda näringarna är beroende av markutnyttjande (Berg m.fl., 2008). På grund av den hållbara omställningen har utvinningen av naturresurser i Sápmi ökat (Frandy, 2021:55) och den ökade efterfrågan på skogsprodukter har intensifierat skogsbrukets negativa påverkan på rennäringen (Sandström, 2015:25). Detta antyder att den befintliga konflikten mellan samer och skogsindustrin kan ses i kontexten av Sveriges hållbara omställning, vilket denna uppsats gör och vidare refererar till som skogskonflikten.

## 1.1 Problemformulering

En förklaring till att konflikter mellan samer och skogsindustrin uppstår är att marken är värdefull för båda parterna. Naturen i Sápmi är en förutsättning för traditionellt samiskt levnadssätt där naturanpassad renskötsel och skogen har en vital roll (Svenska Samernas Riksförbund, 2019). Rennäringen är viktig för samerna av både ekonomiska och kulturella skäl, medan skogsbrukets produktion av skogsprodukter är viktigt för Sveriges ekonomi (Sandström & Widmark, 2007:25). Förespråkare för skogsindustrin menar att anpassningar till rennäringen inte är ekonomiskt försvarbart (ibid.) men om dagens skogsbruk fortskrider riskerar renbetesmarker att vara helt försvunna om 100 år (Korosuo & Öhman, 2014:26), vilket hotar den samiska kulturen (Sandström & Widmark, 2007:25). Statliga åtgärder har åtagits för att lösa konflikter mellan samer och skogsindustrin, men enligt tidigare forskning fungerar inte rådande system (ibid.:26). Forskningen visar även att vetenskaplig kunskap har brustit i att lösa konflikterna eftersom traditionell samisk kunskap exkluderats (Saarikoski & Raitio, 2013:69).

Under senaste året har flera motståndshandlingar som för samers talan i skogskonflikten uppmärksammats (Sunna & Jones, 2020; Lundgren m.fl., 2020; Jarl m.fl., 2021) och en av dessa är Skogsupproret. Skogsupproret är en nystartad nationell rörelse som uppkom under vintern 2020/2021 och består av samiska och icke-samiska aktivister från miljörörelsen Extinction Rebellion (XR) (Skogsupproret, 2021a). Samiska motståndshandlingar i skogskonflikten har på senare tid utmärkts av samarbeten mellan samebyar (Lundgren m.fl., 2020), istället för enskilt motstånd från separata samebyar, vilket har fått ett brett stöd från miljöorganisationer (Jarl m.fl., 2021). Skogsupproret är ett exempel på ett samarbete mellan medlemmar från olika samebyar och är därmed intressant att undersöka för att öka kunskaperna om hur konflikten med skogsindustrin kan förstås ur ett bredare samiskt perspektiv. För att konflikten ska kunna förstås fullt ut krävs att samiska perspektiv inkluderas (Saarikoski & Raitio, 2013:69).

Skogskonflikten kan ses i skenet av *grön kolonialism* och *miljörättvisa*. Grön kolonialism är ett begrepp som används allt mer vid forskning gällande markanvändningskonflikter i Sápmi. Markanvändningskonflikterna uppstår när aktiviteter som skogsbruk, vindkraft, vattenkraft, fiske och järnvägsbyggnation sker på bekostnad av samernas traditionella livsstil (Frandy, 2021:55). Det sker en grön kolonialism när stater och företag i sin hållbara omställning motiverar utvinning av naturresurser som klimatstrategier trots att det hotar samernas rättigheter (Fjellheim & Carl, 2020) och medför att historiska koloniala förlopp fortskrider (Norrman, 2020:77). Som alternativ till grön kolonialism förespråkas miljörättvisa som vägen fram för att skapa hållbara samhällen (Fjellheim & Carl, 2020). Miljörättviseteorin liksom dess begrepp *kapacitetsrättvisa* samt *samisk miljörättvisa* har använts i tidigare forskning gällande markkonflikter i Sápmi (Israelsson, 2019; Boje & Lexmond, 2020) och är intressant för denna uppsats eftersom Sveriges genomförande av Agenda 2030 samt omställning mot en hållbar utveckling kräver att ingen ska lämnas utanför. Genom att sätta Skogsupproret i en större kontext gällande begreppen *grön kolonialism*, *kapacitetsrättvisa* och *samisk miljörättvisa*, kommer uppsatsen undersöka hur rörelsen förhåller sig till dessa. Detta medför en ökad insikt om Skogsupprorets förståelse av konflikten mellan samer och skogsindustrin i Sveriges hållbara omställning.

## 1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att undersöka Skogsupprorets förståelse av konflikten mellan samer och skogsindustrin i Sveriges hållbara omställning. Fokus ligger på Skogsupprorets förståelse av vad skogskonflikten beror på samt hur den kan upphöra. Genom att studera Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten ämnar uppsatsen bidra med vidare perspektiv kring skogens roll i Sveriges hållbara omställning och dess inverkan på samerna samt deras upplevelse av delaktighet i omställningen. Utgångspunkten för besvarandet av syftet är dessa frågeställningar:

- Hur förstår Skogsupproret konflikten med skogsindustrin i Sveriges hållbara omställning?
  1. Vilka bakomliggande faktorer till konflikten lyfter Skogsupproret fram?
  2. Vilka åtgärdsstrategier för att lösa konflikten lyfter Skogsupproret fram?



### 1.3 Humanekologisk relevans

Humanekologi är läran om människans interaktion med sin omgivning och har en tvärvetenskaplig utgångspunkt. Inom humanekologi finns uppfattningen att människan och naturen är sammankopplade, där förändringar i naturen påverkar människan och tvärtom (Marten, 2001:123). Uppsatsen har humanekologisk relevans eftersom den fokuserar på människans förhållande till och användning av naturen, med särskilt fokus på skogen. Studien kommer även beröra komplexiteten av omställningen mot en hållbar utveckling, vilket är ett viktigt tema inom humanekologi. På grund av stundande diskussion om hållbar utveckling och delaktighet är det viktigt att förstå vilken inverkan olika klimatstrategier kan ha, varpå uppsatsen fokuserar på skogens roll i Sveriges hållbara omställning.

### 1.4 Avgränsningar

Avgränsningar som gjorts är att enbart studera Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten och inte skogsindustrins. Detta för att få en djupare förståelse av Skogsupprorets syn på konflikten som inte lyfts i tidigare forskning. Uppsatsen fokuserar inte på andra samiska motståndshandlingar i skogskonflikten på grundval av att Skogsupproret är en nationell sammanslutning av enskilda motståndshandlingar, med förbehåll om att den inte speglar alla dessa. Studien har avgränsats geografiskt till skogskonflikten inom Sveriges gränser och inte inom hela Sápmi. Uppsatsen avgränsas även till att enbart undersöka Skogsupproret och inte resten av XR:s rörelse. Skogsupproret är i uppstartsfas nu och kan förändras över tid, vilket medför att uppsatsen avgränsas till perioden innan 1 maj 2021. Eftersom rörelsen är nyetablerad är det svårt att veta dess utveckling och inverkan på skogskonflikten, vilket medför att uppsatsen fokuserar på Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten.

### 1.5 Disposition

Uppsatsen inleddes med ett avsnitt om forskningsområdet, syfte och frågeställningar, humanekologisk relevans samt avgränsningar som gjorts. I det andra avsnittet presenteras bakgrundsinformation liksom tidigare forskning för att öka läsarens förståelse om forskningsområdet och avsnittet avslutas med en beskrivning av den kunskapslucka som finns. Därefter beskriver tredje avsnittet begreppen grön kolonialism, kapacitetsrättvisa och samisk miljö rättvisa samt det analytiska ramverket. Det fjärde avsnittet presenterar och diskuterar studiens metod, urval av fall och empiriskt material, kvalitativa intervjuer samt den tematiska analysmetoden. Resultatet från studien redovisas i det femte avsnittet och analyseras med hjälp av det analytiska ramverket i det sjätte avsnittet. Avsnitten ger en ökad

kunskap om Skogsupproret, deras förståelse av skogskonflikten samt hur detta förhåller sig till grön kolonialism, kapacitetsrättvisa och samisk miljö rättvisa. Det avslutande sjunde avsnittet presenterar uppsatsen slutsatser och reflektioner om studien samt förslag på vidare forskning.

## 2. Bakgrund och tidigare forskning

Detta avsnitt inleds med bakgrunds information om Sápmi och renskötsel, kolonisering av Sápmi samt svenskt skogsbruk. Därefter redovisas tidigare forskning om skogsbrukets påverkan på rennäringen och statliga åtaganden samt åtgärder. Dessa områden har valts för att ge läsaren förståelse om de förutsättningarna som råder gällande skogsbruket i Sápmi. Sedan presenteras tidigare forskning om samiska motståndsrörelser vid markanvändningskonflikter. Avslutningsvis diskuteras vilken kunskapslucka som finns och hur denna uppsats kan bidra till att fylla luckan. Tidigare forskning om uppsatsens teoretiska utgångspunkter berörs i avsnitt 3.

### 2.1 Sápmi och renskötsel

Sápmi är samernas land som sträcker sig över Sveriges, Norges, Finlands samt Rysslands nationsgränser och inom området delar samerna språk, historia liksom kultur (www.samer.se, u.å.a). Samer är ett urfolk vilket innebär att de bebodde sitt landområde när det koloniserades eller när rådande nationsgränser infördes och att deras egna sociala, kulturella, ekonomiska samt politiska institutioner bevarades (Lundmark, 2010:7). I Sverige är Sápmi indelat i 51 samebyar och det finns omkring 20 000–40 000 samer i Sverige. Av dessa är 4677 renägare och i Sverige finns runt 250 000–275 000 renar (www.samer.se, u.å.b). Renskötelsen är grundläggande för samisk tradition och kultur. Traditionell renskötsel bygger på att renarna kan ströva fritt mellan betesmarker i naturen och har ständig tillgång till växter samt lavar (Svenska Samernas Riksförbund, 2019). Renskötelsen styrs av väder liksom årstidernas gång och för att följa utbudet av föda flyttar renarna via traditionella flyttleder. Fjällsamer har renarna på fjällen under sommaren och i skogen på vintern, medan skogssamer har skogen som betesmark året runt. Vintertid består renbetet främst av marklav men om snön är för hård är renen beroende av gammelskogens hänglavar för att överleva (ibid.).

### 2.2 Kolonisering av Sápmi

Koloniseringen av Sápmi inleddes på 1600-talet och fortskred under kommande århundraden, eftersom svenska staten ville säkra tillgången på resurser i norr (www.samer.se, u.å.c). Staten

ansåg det enklare att göra maktanspråk över en jordbrukande befolkning. Därför uppmanades svenska nybyggare att flytta in på samernas lappmarker för att bruka jorden, vilket trängde undan samerna (ibid.). När industrialismen framskred under 1800-talet ökade koloniseringen, eftersom stigande intresse för vattenkraft, skogsresurser och malm, medförde att samerna tvingades ge upp sina marker samt resurser (www.samer.se, u.å.d). Samernas kultur, språk samt näringar ansågs vara belastningar och samerna skulle bli en del av svenska samhället (ibid.).

Sveriges kolonisering av Sápmi har mestadels skett genom administrativa processer utan våld (www.samer.se, u.å.d). På 1600-talet antogs samisk mark vara statens efter utlåtande från lägre myndigheter som agerade självständigt utan beslut från högre makter eller rättsprövningar (Lundmark, 2010:40). Liknande händelseförlopp fortskred tills det sågs som en administrativ obestriddighet att samernas mark tillhörde staten (ibid.). En annan administrativ process var "avvittringen" som skedde under 1800-talet. "Avvittringen" innebar att statsmakten beslutade att mark som inte var gårdstomt eller odlingsmark var statens och fördelade den till bönder liksom nybyggare (ibid.:79). Samernas bosättningar räknades inte som gårdstomt. Så samisk mark lades ut till enskild egendom och skogsområden blev enskilda nybyggen, vilket gjorde att samerna förlorade vinterbete (ibid.). Ända in på 1900-talet skedde liknande administrativa processer. Exempelvis år 1921 när två unga jurister gjorde nytolkningar av en skogsordning från 1683 och plötsligt ansågs lappmarkerna tillhöra svenska staten sedan ordningens införande (ibid.:139). Detta legitimerade ett fortsatt frångående av samernas äganderätt till markerna och senast 2006 hänvisade utredningar till den tolkningen (ibid.:140).

Synsätt om att samerna har en lägre kulturnivå är ytterligare anledningar till koloniseringen av Sápmi. Statsmakten uppmanade nybyggare att flytta närmare fjällen för att öka civilisationen och omvandlade samernas skogsmarker till odlingar, eftersom samernas livsstil ansågs förlegad samt ha en lägre kulturnivå (Lundmark, 2010:87–95). När statsmakten i mitten av 1800-talet förstod skogens värde skulle den tillhöra staten, eftersom samerna ansågs inkapabla till ägande på grund av sin kulturnivå (ibid.:98). Även renbeteslagen 1886, som delade in renskötare i samebyar utan äganderätt, motiverades av kulturstadiernas utveckling. Lagen grundades av att samerna ansågs vara historielösa och ha ett samhälle existerande i ett vakuum utan utveckling (ibid.:107).

Spåren av koloniseringen finns kvar än idag eftersom det i formell mening fortfarande är frågetecken kring vem som äger marken i Sápmi. Enligt svenska staten är det statlig mark medan samerna menar att marken felaktigt beslagtogs (www.samer.se, u.å.d).

### 2.3 Svenskt skogsbruk

Svenska skogsresurser har brukats i allt högre grad sedan 1800-talet och intresset för dess hållbarhet har ständigt funnits (Mårald & Westholm, 2014:8). I mitten av 1800-talet ansåg statsmakten att skogsbruket var ohållbart, vilket skulle lösas genom vetenskap samt ökad statlig kontroll och regler (ibid.:9). Skogsbruket utvecklades från dagligt bruk till en industri och framväxten ledde till exploatering av allt spädare träd samt att en större del av de gamla naturskogarna avverkades. Industrin ansågs inte ta det långsiktiga ansvaret och därmed införde staten den första skogsvårdslagen 1903. Lagen innehöll återplanteringskrav och medförde att det blev otillåtet för bolag att förvärva mer skog (ibid.).

Vidare skedde inte större förändringar av bruket förrän under efterkrigstiden (Mårald & Westholm, 2014:10). Sverige inledde en välfärdsekonomisk utveckling präglad av tekniska lösningar där skogsbruket industrialiserades och kalhyggesbruk skulle ge en enhetlig storskalig skogsinvestering. De nya skogsvårdslagarna 1948 och 1979 formades av tillförlitlighet till staten som problemlösare och fokuserade på hög virkesproduktion (ibid.). Under 1980-talet uppmärksammades miljöfrågor allt mer av skogsbruket. Miljöförstörande gödselmedel fasades ut och tvärvetenskaplig forskning inleddes som visade att skogens sociala liksom ekologiska värden behövde beaktas mer (ibid.:11). En ökad kritik mot svenska skogsindustrin nationellt och internationellt ledde till en ny skogsvårdslag 1993. Lagen innebar att enskilda skogsägare fick ökad makt över skogsbruket samt att miljöfokus, inklusive biologiska mångfald och sociala värden, blev jämbördigt med produktionsfokus och ekonomisk tillväxt (ibid.).

Idag äger svenska staten åtta procent av Sveriges produktiva skog (Skogsstyrelsen, u.å.) och det statliga skogsbolaget Sveaskog äger 14 procent (Sveaskog, u.å.). Sveaskog är den aktör som äger mest skog i Sverige och bolaget ägs av regeringen via näringsdepartementet. Enligt Sveaskogs ägardirektiv ska deras verksamhet bedrivas på ett affärsmässigt sätt och skapa marknadsmässiga vinster (Prop. 2009/10:169). På grund av skogsbrukets värde för Sveriges ekonomi prioriteras skogsbruket som markanvändning (Sandström, 2015:25).

## 2.4 Skogsbrukets påverkan på rennäringen

Dagens ökade efterfrågan på skogsprodukter och det moderna skogsbruket har en mångsidig påverkan på rennäringen (Sandström, 2015:25). Under 1950-talet inleddes användningen av moderna skogsbruksmetoder, såsom kalavverkningar, markberedning, plantering av Contortatall, gödsling, monokulturer och gallring, vilket förändrade skogens ekosystem (Kivinen m.fl., 2012; Berg m. fl., 2008). Landskapet har fragmenterats med skarpa gränser mellan olika skogsbestånd som generellt sett blir yngre, tätare och med en ökad volym av stående träd (Kivinen m.fl., 2012; Berg m. fl., 2008). Det intensiva skogsbruket har minskat betesmarkerna och reducerat marklavar med 71 procent (Svenska Samernas Riksförbund, 2019). Detta eftersom renar föredrar gammelskogar och undviker kalhyggen samt unga trädbestånd (Kivinen m.fl., 2012). Därtill ger kalhyggen tjockare snölager som gör marklaven mer svåråtkomlig för renarna och lavar kan täckas av rester från avverkningar samt förstöras totalt av markberedningen (Korosuo m.fl., 2014). Intensiv markberedning hindrar dessutom renarnas förflyttning samt förändrar vegetationen och skogens förhållanden, vilket ger sämre snöförhållanden. Även täta skogar minskar lavtillgången och gör skogen mindre tillgänglig för renarna (Sandström, 2015:25).

Skogsbrukets påverkan på rennäringen leder emellanåt till att renskötande familjer tvingas byta levnadssätt (Svenska Samernas Riksförbund, 2019). Minskningen av bete har lett till stödutfodring samt lastbils- och helikopteranvändning för flytt av renar, vilket blir kostsamt för samebyarna (ibid.). Trots de negativa påverkningarna anses det möjligt att tekniskt anpassa skogsbruket till rennäringen (Sandström, 2015:26). Forskning visar dock att det har uteblivit på grund av skogsindustrins bristande förståelse av rennäringens behov samt icke fungerande samråd (ibid.).

## 2.5 Statliga åtgärder och åtaganden

Inom ramen för hållbar utveckling har utvinningen av naturresurser i Sápmi ökat (Frandy, 2021:55), vilket medfört markanvändningskonflikter som visar på brister i den statliga markförvaltningen (Sandström, 2015:13). Områden i norra Sverige som tidigare varit orörda utsätts för en ökning av industrier som utvinna olja, gas, mineraler, energikällor, skog samt tillhörande infrastruktur, vilka har betydande roll för ekonomin (ibid.). Dessa kumulativa aktiviteter leder till markanvändningskonflikter och hotar lokala ekosystem. Istället för att utgå från lokalsamhällenas markanvändning och kunskaper, utgår markförvaltningen från landägare liksom regionala myndigheter som har en ensidig syn på resursutnyttjande (ibid.).

Om lokala aktörer istället erkändes i förvaltnings- och beslutsfattandeprocesser skulle det gynna kunskapsproduktionen och fastställandet av markanvändningsproblem samt lösningar på dessa, både lokalt och på högre nivåer (ibid.:14).

Svenska staten har genomfört åtgärder för att minska skogsbrukets negativa påverkan på rennäringen. Införandet av renbeteslagen 1886 erkände samernas rätt till bete på alla markområden (Sandström, 2015:16). Rättigheten bedöms motsvara markägarens användarrättigheter för exempelvis skogsbruk och medför att markägaren inte får påverka rennäringen negativt eller köpa ut betesrätten (ibid.). Därefter gjorde skogsvårdslagen 1979 det obligatoriskt att konsultera med renskötare innan skogsbruk sker på åretruntmarker. Vinterbetesmarker inkluderades 20 år senare genom Forest Stewardship Council (FSC). Allmänna rekommendationer gällande den hänsyn som skogsindustrin ska ta till renskötseln infördes i 1982 års skogsvårdslag och 1993 fastställde skogsvårdslagen att ekologiska värden var likställda med produktionsvärden samt att skogsbruk inte fick medföra skada på renskötseln (ibid.:26).

Forskning visar på brister gällande statliga åtgärder som genomförts för konfliktlösning mellan samer och skogsindustrin (Saarikoski & Raitio, 2013:69). Många åtgärder har fokuserat på utformning av bättre samråd, vilket är den rådande metoden för att förhindra liksom lösa konflikterna (Sandström, 2015:26). Trots att det är obligatoriskt med konsultation enligt skogsvårdslagen upplever många renskötare att deras åsikter inte hörsammas (ibid.). Det finns ett brett missnöje mot samråden hos renägare som menar att samråden enbart är informationstillfällen där renägare saknar inflytande och inte har en rådgivande roll (Sandström & Widmark, 2007:31). En orsak till att samråden inte fungerar som ett tillräckligt skydd för rennäringen, är den ojämna maktbalansen mellan parterna, där skogsbolagens legala markrättigheter är större (ibid.:26). Kartläggning av markanvändning har också använts för konfliktlösning, men utvärderingar visar att samrådsprocessen inte fungerat. Det saknas därmed effektiva sätt för renskötarna att föra dialog med skogsindustrin och dela sin kunskap om markanvändningen (Sandström, 2015:26).

Även vetenskaplig kunskap har brutit i att lösa konflikterna eftersom nyckelfrågor, såsom kartor över betesmarker, exkluderats från forskningsagendan (Saarikoski & Raitio, 2013:69). Fokus har enbart varit på matematiska modeller samt biologiska indikatorer och inte traditionell kunskap (ibid.). För att fullständigt förstå konflikten krävs det att samer inkluderas

i kunskapsproduktionen (ibid.). Det skulle även ge vidare förvaltning och politik mer pålitliga liksom legitima underlag (ibid.).

Utöver skogsvårdslagen har Sverige internationella åtaganden från Förenta nationerna (FN) gällande urfolksrättigheter. Sverige antog FN:s deklaration om urfolksrättigheter år 2007 (Sandström, 2015:66), vilken fastställer en miniminivå för hur länder ska behandla urfolksfrågor, såsom självbestämmande, rätt till marker, kultur och biologisk mångfald (Sametinget, 2017). Deklarationen är inte juridiskt bindande och för att Sverige ska leva upp till den kan inte staten fortsätta påstå att de äger samernas mark (ibid.). Frågor om samiska rättigheter berörs även av Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder (Lantto & Mörkenstam, 2008). ILO 169 är juridiskt bindande och fastställer att samer är ett urfolk i Sverige. En ratificering av konventionen medför specifika åtgärder som skyddar urfolkens kultur och tro (ibid.), samt krav på att äganderätten liksom besittningsrätten till urfolkens traditionella marker erkänns (Lundmark, 2010:243). Sverige har ännu inte ratificerat konventionen, vilket de kritiserats för av både samer och FN (Lantto & Mörkenstam, 2008). Svenska staten uppger att Sverige inte uppfyller konventionens krav gällande markrättigheter och därför inte ratificerat den (ibid.). Norge har dock ratificerat konventionen trots att de vid tillfället inte uppfyllde kraven, men efteråt vidtagit åtgärder (Lundmark, 2010:244).

Sveriges åtagande att följa Agenda 2030 och kravet att ingen ska lämnas utanför har även medfört särskilda åtgärder riktade mot urfolk (Regeringen, 2020:3). Det kräver åtgärder mot strukturer som skapar ojämlikhet, kulturell diskriminering eller bryter mot mänskliga rättigheter. Dessutom finns ett särskilt fokus på åtgärder som säkerställer att urfolks rättigheter tillgodoses, där rätt att delta i beslutsfattande ingår, och regeringen har ökat medlen för att samer ska kunna bevara liksom reproducera sin kultur (ibid.:9).

## 2.6 Samiska motståndsrörelser vid markanvändningskonflikter

En tidig samisk motståndsrörelse skedde i Áltá konflikten 1979–1982 där miljöaktivister och lokalbefolkning gick samman med samer i protester mot norsk vattenkraftsutveckling (Kuhn, 2020:24). Motståndet skedde genom namnlistor, möten med beslutsfattare, civilolydnadsaktioner, hungerstrejk samt en misslyckad bombning av viktig infrastruktur. Samiskt motstånd som skett nyligen har varit mot gruvplaner, järnvägsprojekt, fiskereglering samt skogsindustrin (ibid.:38). Den hittills mest omskrivna motståndsrörelsen skedde mot gruvetablering i Gállok 2013, där veckolånga civilolydnadsaktioner kombinerades med

aktioner på Jåhkåmåhkes vintermarknad samt manifestering framför Sveriges kulturminister (ibid.:39).

Det har skrivits flera examensarbeten om gruvkonflikten i Gállok. Strids (2013:31) undersökning visade att lokalbefolkningen i Gállok upplevde maktlöshet och att det ojämna utbyte som skedde mellan norra och södra Sverige, medförde en negativ inverkan på miljön liksom på lokalbefolkningen, vilket hotade rennäringen. Engblom (2015:90) beskriver motståndsrörelsen som en heterogen grupp som förenades av det kollektiva målet mot gruvetableringen, där en gemensam plattform möjliggjorde opinionsbildning och mobilisering (Strid, 2013:18). Både Engblom och Strid menar att ett lokalt motstånd om närmiljön utvecklades till rikstäckande protester om kolonialism, svensk naturresurspolitik, antirasism, samiska rättigheter och självbestämmande samt gränsöverskridande samarbeten mellan miljörelsen och samiska aktivister. Strid (2013:31) anser att gruvmotståndsrörelsen kan ses som en del av en större motståndsrörelse inom miljörättsrörelsen, gällande ekologiska distributionskonflikter som åsidosätter folks rättigheter och försörjningsmöjligheter. Svårigheten att lösa gruvkonflikten och vem som har rätt till marken botten enligt Sako (2018) i problematik kring juridiska ramverk och system, vilka grundas i värderingar om naturen. Gruvbolagen har västerländska marknadsekonomiska värderingar medan samerna inte anser att naturen är en ägodel utan vital för deras kultur (ibid.:65). Eriksson (2019:28) anser att statens inramning av konflikten har postkoloniala tendenser och att gruvbolaget utövar en industriell kolonialisering av samernas mark.

Vidare har motståndsrörelser mot skogsindustrin skett i finska Sápmi där lokala renskötare, miljöorganisationer och samiska politiska aktörer samarbetat (Lawrence & Raitio, 2006:2). Genom samarbetet fick renskötarna nya möjligheter att kommunicera sina ståndpunkter och mobilisera sig vilket medförde större inverkan på skogsindustrin samt policys för samiska rättigheter. Motståndsrörelsen skedde på fler fronter, både legala och marknadsmässiga, vilket visade att konflikten som finska staten ansett var lokala tvister, i själva verket hade lokala, nationella samt globala kopplingar (ibid.:5).

## 2.7 Kunskapslucka

Gällande bakgrunden om kolonisering av Sápmi kan denna uppsats bidra till vidare förståelse om hur situationen är idag. Tidigare forskningen om skogsindustrins påverkan på rennäringen fokuserar till stor del på renbetet och saknar i viss mån ett bredare perspektiv om de negativa effekter skogsbruket har på samiska samhällen, kultur, traditioner samt livsstil. Denna uppsats



kan påvisa hur Skogsupprorets förståelse av de negativa effekterna förhåller sig till tidigare forskning och även bidra till att bredda perspektivet. Beträffande forskning om statliga åtgärder och konfliktlösning finns framförallt brister gällande inkludering av samiska kunskaper (Saarikoski & Raitio, 2013:69). Uppsatsen kan visa hur Skogsupproret förhåller sig till forskningen och de åtgärdsstrategier för konfliktlösning som Skogsupproret lyfter fram kan visa hur samiska kunskaper kan inkluderas mer. Tidigare forskning om samiska motståndsrörelser i Sverige har till stor del fokuserat på gruvmotståndsrörelser och uppsatsen kan bidra till att visa hur Skogsupproret förhåller sig till dessa. Det finns forskning om motstånd mot skogsindustrin i Finland, men saknas forskning om samiska motståndsrörelser mot den svenska skogsindustrin, vilket denna uppsats tillför.

### 3. Teoretiska utgångspunkter

Detta avsnitt behandlar uppsatsens teoretiska utgångspunkter *grön kolonialism* och miljö rättvisebegreppen *kapacitetsrättvisa* och *samisk miljö rättvisa*. Inledningsvis sker en redogörelse för tidigare forskning om teorierna och i det analytiska ramverket beskrivs deras roll i uppsatsen. Grön kolonialism är ett relativt nytt begrepp som använts vid studier av markanvändningskonflikter inom Sápmi gällande utveckling av olika industrier som samtliga anses vara strategier för en hållbar omställning. Tidigare forskning om grön kolonialism fokuserar mycket på vindkraftskonflikter i Sápmi, men begreppets förhållande till skogskonflikter inom Sápmi har inte berörts, varpå det finns en kunskapslucka som denna studie ämnar fylla. Istället för grön kolonialism framhåller Fjellheim & Carl (2020) att skapandet av hållbara livsstilar kräver miljö rättvisa och en rättvis omställning. Det innefattar en problematisering av rättvisebegreppet och vilka som inkluderas i det. En förutsättning är att utrymme ges till de värst drabbade och att antikoloniala kamper uppbackas (ibid.). Av den anledningen är miljö rättvisa relevant för studien och möjliggör en ökad insikt om Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten. Teorin har tidigare applicerats på samiska markanvändningskonflikter och därmed är det intressant att undersöka även skogskonflikten genom teorin.

#### 3.1 Grön kolonialism

“The paradox of green colonialism, when colonialism has dressed up in nice green refinery and we are told that we have to give up our territories and our livelihoods to save the world because of climate change” - Aili Keskitalo (The Arctic Circle, 2020). Citatet från Aili Keskitalo, presidenten för Sametinget i Norge, under sessionen ”The Arctic-Global

Indigenous Dialogue on Indigenous Guardianship and Self-Governance: ecosystems and thriving communities” ger en första inblick i begreppet grön kolonialism som är allt mer förekommande vid markanvändningskonflikter i Sápmi. Konflikterna uppstår då aktiviteter som skogsbruk, vindkraft, vattenkraft, fiske och järnvägsbyggnation, medför en naturresursutvinning på bekostnad av samernas traditionella livsstil, till förmån för icke-samer (Frandy, 2021:55).

Enligt Normann (2020:78) sker grön kolonialism när vindkraftsetableringar beskrivs som klimatförändringsstrategier som ”räddar mänskligheten” men samtidigt hotar hållbara levnadssätt, mänskliga rättigheter och gör bördan större för de som redan är mest utsatta för klimatförändringarna. Genom en koncentration av utvinnings- och infrastrukturprojekt som beslagtar mark i Sápmi, anses historiska förlopp av kolonialism utpräpar (ibid.:77). Beslagtagandet möjliggörs på grund av bristande kunskaper hos makthavare, forskare liksom befolkningen om samiska traditioner och förhållande till naturen (ibid.). Dunlap (2017:566) hävdar att dessa strategier speglar en marknadsbaserad ekologism som fortleder ett utdraget industriellt folk mord. Strategierna marknadsförs som moraliskt goda men resulterar i kumulativa sociala och miljömässiga nedgraderingar som förstör alternativa världssystem samt livsstilar (Dunlap, 2017:567; Fjellheim & Carl, 2020).

Grön kolonialism kommer även till uttryck när statsmakter konsulterar med samer innan beslutsfattande om vindkraftsetableringar, men frånsär samernas åsikter om behovet av etableringen (Fjellheim & Carl, 2020). Samerna får endast välja mellan två lika ofördelaktiga alternativ och när de kompenseras med pengar för förlusterna som markexploateringen orsakar, skapas en prissättning liksom utförsäljning av samernas rättigheter samt livsstil (ibid.). Den samiska markanvändningen anses motverka hållbarhetsmål, varpå samerna antas acceptera förödande ingrepp eller flytta därifrån (Lawrence, 2014:1050).

Den gröna kolonialismen som motiveras av hållbar ekonomisk tillväxt, bevarande av miljö eller samiskt deltagande i form av rådgivning, visar tydligt hur hållbarhetsstudier är rotat i etnocentriska- och koloniala tankegångar (Frandy, 2021:56). Frandy beskriver att ”people do not simply manage an environment, but rather we nurture a specific set of cultural relationships to that environment—and the relationships of the privileged tend to be reified through policy and development” (Frandy, 2021:56). Frandy (2021:61) ifrågasätter om koloniala stater som byggts upp av resursutvinning och territoriell expansion kan bli hållbara utan att kolonialismen fortskrider. Enligt Frandy har kolonialismen påtvingat samerna en

nordisk livsstil, jordbruk, kunskap och religion (ibid.:74). Den gröna-energiindustrin befäster även synsättet att den nordiska energikrävande livsstilen är förenlig med en hållbar omställning (Fjellheim & Carl, 2020). Traditionell samisk kunskap samt hållbarhetsarbete har dock fungerat för samerna tidigare och är nödvändig för att deras levnadssätt ska fortleva (Frandy, 2021:74). För att hållbarhet även ska gynna samerna krävs det att begreppet avkoloniserar (ibid.).

Fjellheim & Carl (2020) poängterar att europeiska miljörelser inte har agerat inom detta område, vilket kan liknas vid ett tyst medhåll om hållbar resursanvändning som koloniserar urfolk. Kopplingar till miljörelsen finns även i Kuhns (2020:35) definition av grön kolonialism men den utgår från meningsskiljaktigheter mellan samer och miljöaktivister. Miljöaktivisterna beskrivs vara emot vargjakt trots att vargar årligen dödar tusentals renar och fördöma användning av motorfordon vid rennäring samt förespråka vindkraft som förnybar energi trots dess negativa effekt på rennäringen (ibid.).

Definitioner av grön kolonialism är begränsat inom forskningen men likheter finns med andra begrepp inom postkolonialism. Grön kolonialism kan kopplas till Össbo & Lanttos (2011:340) beskrivning av "industriell kolonialism" inom svenska Sápmi. Genom argument om nationens behov samt allmänhetens bästa berättigas vindkrafts- liksom vattenkraftverksetableringar och en institutionell kolonialisering sker genom praxis präglad av en historisk syn på samer och rennäringen. Likheter med grön kolonialism finns även i begreppen "grön nybyggarkolonialism" och "kolonial ekologism" (Erickson, 2020:113), som beskriver hur urfolks rättigheter fråntas då stater, miljöorganisationer och företag använder koloniala metoder för att bevara naturen med motivering att det krävs på grund av klimatkrisen. De koloniala strukturerna anses främja vithet som beskyddare av planetens framtid (ibid.).

### 3.2 Miljörättvisa

Miljörättviseteorin innefattar flera skilda begrepp och definitioner som utvecklats över åren i takt med dess rörelse (Schlosberg & Carruthers, 2010:13). Miljörättvisa är en teori vars användning ökat allt mer vid miljökonflikter inom urfolksområden och det finns flera exempel på att urfolk deltar i miljörättviserörelser (ibid.:12), bland annat vid gruvmotståndsrörelsen i Gállok (Strid, 2013). Miljörättvisa har anammats i kamper om markrättigheter, matsäkerhet, klimatförändringar och traditionell kunskap, där urfolken kämpar mot stater liksom företag som hotar deras kultur samt levnadssätt (Schlosberg &

Carruthers, 2010:12). Walker (2012:10) definierar miljö rättvisa genom tre centrala begrepp: *Distributiv rättvisa* (Distributive justice) - rättvisa uppfattas i termer av distribution eller fördelningen av resurser och risker; *Proceduriell rättvisa* (Procedural justice) - rättvisa uppfattas i termer av på vilka sätt beslut fattas, vem som är involverad och vem som har inflytande; *Rättvisa som erkännande* (Justice as recognition) - rättvisa uppfattas i termer av vem som ges respekt och vem som är värderad. Schlosberg & Carruthers (2010) argumenterar för att det inte räcker med de tre rättvisebegrepp som Walker (2012) tar upp, utan introducerar även begreppet *kapacitetsrättvisa* (Capabilities approach to justice).

### 3.2.1 Kapacitetsrättvisa

*Kapacitetsrättvisa* är ett omfattande begrepp, som behandlar flera problem, såsom ojämlikhet, deltagande och kulturförnekande, vilket gör det särskilt relevant för urfolk (Schlosberg & Carruthers, 2010:17). Schlosberg & Carruthers definition av kapacitetsrättvisa bygger vidare på forskning av Nussbaum & Sen (1992) och innefattar den kapacitet som är nödvändig för att människor ska kunna leva det liv de vill. Detta inkluderar resursdistribuerings funktion för och inverkan på människors förmåga till välmående (Schlosberg & Carruthers, 2010:15). För urfolk är miljö rättvisa mer omfattande och inkluderar även en kamp för överlevnaden av deras samhällen, identitet, traditionella kunskaper, relation till naturen och därigenom till förfäderna (ibid.:13). I urfolksammanhang kan distributiva och proceduriella frågor utmynna till bredare frågor om kapacitet, vilket gör att miljö rättvisa måste inkludera urfolkssamhällets kapacitet att upprätthålla den livsstil de värderar (ibid.:30). Människors frihet är centralt och kapacitetsrättvisa undersöker på vilket sätt resurser kan omvandlas till möjligheter för funktionella liv samt vilka orättvisor som kan hindra det (ibid.:16).

Gällande miljö rättvisa i urfolkssammanhang är definitionen av kapaciteter samhällsbaserade, vilket innebär att människor har rätt till de resurser som krävs för att de ska fungera i sitt samhälle (Schlosberg & Carruthers, 2010:16–18). Miljö rättvisa kan användas som ett organiseringsverktyg för urfolk och då är den kollektiva upplevelsen av orättvisa avgörande. De kollektiva orättvisorna ses som hot mot urfolkens marker, kultur, tro och samhällets möjlighet att fortgå med sina traditioner. Genom kamper för kulturella, religiösa och traditionella kapaciteter samt politisk frihet och självbestämmande, kämpar urfolk för de kapaciteter som krävs för att deras samhällen ska fungera (ibid.).

### 3.2.2 Samisk miljö rättvisa

Israelsson (2019) har i sin kandidatuppsats inspirerats av begreppet kapacitets rättvisa från Schlosberg & Carruthers (2010) och vidareutvecklat det till en tolkning av *samisk miljö rättvisa*. Utvecklandet av Israelssons tolkning har även baserats på fakta från Sametinget. Samisk miljö rättvisa har ett holistiskt perspektiv där kärnan är natursynen samt förhållandet till miljön, vilken är tätt sammanlänkad med kultur, näringar, traditionell kunskap och livsstil (Israelsson, 2019:23). För att samiska samhällen ska ha kapacitet att leva som de gör, krävs det att landskapen är sammanhållna samt ekologiskt bärkraftiga. Landskapen präglas av liksom upprätthåller kulturarv, traditionell kunskap, näringar samt andra immateriella värden och är av yttersta vikt för den samiska livsmiljön (ibid.). Det måste tas hänsyn till detta vid bruket av landskapen som därmed bör ske med varsamhet för att skydda den samiska livsmiljön. Erkännande av samisk natursyn och kunskap, vilket inkluderar ett samiskt inflytande på bruket, är angeläget för samisk miljö rättvisa (ibid.).

Ytterligare forskning om samisk miljö rättvisa har genomförts av Boje & Lexmond (2020) som i sin mastersuppsats undersökte hur svenska och internationella organisationer angriper teorin. Användningen av samisk miljö rättvisa i undersökningen bygger på miljö rättvisans fyra centrala begrepp. Inom skogsindustrin uppfylls inte distributiv rättvisa eftersom skogsbolagen har sista ordet vid beslutsfattande (ibid.:38). Proceduriell rättvisa och rättvisa som erkännande hindras av skogsindustrins högre maktposition och att svensk lagstiftning gynnar industrins ekonomiska intressen. Samisk miljö rättvisa anses bristande nationellt liksom internationellt och förändringsåtgärder av situationen är begränsade till lobbyverksamhet, kunskapsutbyte och förhandlingar. Slutsatserna är att samerna saknar kapaciteten att förändra situationen och kämpa för miljö rättvisa (ibid.).

### 3.3 Analytiskt ramverk

Det analytiska ramverket utgår från begreppet *grön kolonialism* samt miljö rättvisebegreppen *kapacitets rättvisa* och *samisk miljö rättvisa*. Att utgå från alla 4 miljö rättvisebegreppen ansågs för omfattande för denna studie, varpå en begränsning skedde. Kapacitets rättvisa valdes ut eftersom det begreppet är särskilt relevant för urfolk enligt Schlosberg & Carruthers (2010), samt kan sägas inbegripa delar från de andra tre begreppen. Israelssons (2019) tillämpning av kapacitets rättvisa inom forskning om samiska markanvändningskonflikter har mynnat ut i begreppet samisk miljö rättvisa som därmed också är relevant för denna studie. Denna uppsats utgår främst från Israelssons definition av samisk miljö rättvisa och inte Boje & Lexmonds

(2020), eftersom Israelssons till större del utgår från kapacitetsrättvisa. Det analytiska ramverket fungerade som förklaringsansats för undersökningen och vägledde datainsamling och analys (Bryman, 2018:463). Funktionen av det analytiska ramverket vid analysen var att undersöka vilka tendenser av begreppen som finns i Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten. Detta genom att identifiera aspekter som lyfts av Skogsupproret som liknar de som behandlas av begreppen.

## 4. Metod

Detta avsnitt redogör för och diskuterar de kvalitativa metoder som använts i uppsatsen. Först presenteras forskningsdesignen, följt av de urval som gjorts. Därefter beskrivs de två kvalitativa intervjuerna som genomförts samt ytterligare empiriskt material. Sedan presenteras den tematiska analysmetoden och avsnittet avslutas med en metoddiskussion.

### 4.1 Forskningsdesign

Uppsatsens forskningsfrågor har en kunskapsteoretisk ståndpunkt där värdet ligger i att förstå Skogsupprorets sociala verklighet och tolkning av denna, vilket gör kvalitativ metod lämplig att använda (Bryman, 2018:455). Den kvalitativa metoden har omfattats av en tematisk analys av empiriskt material från intervjuer med två medlemmar från Skogsupproret, en podcast där två medlemmar intervjuas samt material från Skogsupprorets Facebooksida. Vissa delar av resultatet bygger mer på material från Skogsupprorets Facebooksida medan andra delar bygger mer på intervjuerna med dess medlemmar. Sammantaget baseras uppsatsens resultat lika mycket på alla delar av det empiriska materialet. När det refereras till Skogsupproret i resultatet utgår det från det empiriska materialet från Facebook. När det däremot refereras till Skogsupproret i analysen och slutsatserna utgår det från allt empiriskt material. Denna studie gör inte anspråk på att det som lyfts fram ger en heltäckande bild av Skogsupproret. Metoden har varit abduktiv och skiftat mellan empiri och teori, där begreppen grön kolonialism, kapacitetsrättvisa och samisk miljörättvisa väglett den tematiska analysen. Studien utgår enbart från Skogsupprorets syn på skogskonflikten, vilket resulterar i ett ensidigt perspektiv och en fastställd snedvridning som kan generera viktiga aspekter av forskningsproblemet som inte uppmärksammats tidigare (Boreus & Bergström, 2018:212).

### 4.2 Urval av fall, intervjupersoner och empiriskt material

Urvalet av Skogsupproret som fall för studien var målstyrt och kontextbaserat.

Utgångspunkten för uppsatsen var inledningsvis konflikten mellan skogsindustrin och samer

kopplat till Sveriges hållbara omställning och målsättningen var att identifiera ett relevant fall inom den kontexten, vilket bidrog till ett målstyrt urval (Bryman, 2018:496). Skogsuppröret, som startade under samma period som uppsatsarbetet inleddes, visade sig relevant för forskningsproblemet. Med anledning av dess aktualitet samt avsaknad av tidigare forskning om fallet, valdes Skogsuppröret ut som fallstudie. Eftersom det är ett målstyrt urval går det inte att generalisera resultatet till hela populationen av samer eller miljöaktivister (ibid.). En sådan generalisering är dock inte målsättningen med denna kvalitativa studie som istället intresserar sig för en kontextuell förståelse av beteenden, värderingar och åsikter hos Skogsuppröret (ibid.:488).

Då uppsatsen är en fallstudie av Skogsuppröret var det relevant att intervjua dess medlemmar och urvalet av dem skedde genom snöbollsurval, vilket var lämpligt eftersom undersökningen fokuserar på en organisation (Bryman, 2018:504). Snöbollsurval innebär att en eller flera personer inom organisationen väljs ut och dessa rekommenderar sedan fler lämpliga intervjupersoner (ibid.). Snöbollsurvalet i denna studie skedde genom att Skogsuppröret först kontaktades via e-post och därefter skickades ett meddelande till deras Facebooksida. I meddelandet beskrevs ett kortfattat syfte med uppsatsen, följt av en förfrågan om det fanns medlemmar som ville delta i enskilda intervjuer. Skogsuppröret undersökte sedan själva vilket intresse som fanns bland medlemmarna och svarade att två medlemmar kunde medverka i studien. Dessa två medlemmar, Mikael Gröndahl och Henry Svonni (se figur 1), kontaktades sedan separat via Facebook, varpå intervjudatum bokades.

Intervjuperson	Ursprung	Same	Intervjudatum
Mikael Gröndahl	Västerbotten	Nej	2021, 12 april
Henry Svonni	Norr om Kiruna	Ja	2021, 12 april

*Figur 1: Beskrivning av intervjupersoner*

Ytterligare empiriskt material användes som komplement till de två intervjuerna.

Utgångspunkten för uppsatsen var att intervjua fem till sju medlemmar i Skogsuppröret, men enbart två medlemmar visade intresse. Istället för att genomföra ytterligare intervjuer, användes empiriskt material i form av samtliga inlägg (ca 9000 ord) på startsidan på

Skogsupprorets öppna Facebooksida (Skogsupproret, 2021a) från deras uppstart 1 februari till och med 30 april, samt en 50 minuter lång podcast-intervju med medlemmarna Astrid Tuorda och Tor Tuorda i Rebellpodden (Landaeus Csizmadia, 2021). Genom att kompletterat med detta material från Skogsupproret och dess medlemmar uppnås en tillräcklig empirisk "mättnad". Anledningen till att material inhämtades från Skogsupprorets Facebook och inte Instagram är att uppsatsens tematiska analys utgick från texter och inte bilder, vilket Facebook fokuserar mer på. Materialet begränsades till inlägg på Skogsupprorets startsida och inte kommentarer eftersom dessa kan vara svåra att förstå utanför sin kontext samt ständigt uppdateras. Mängden material från Facebook begränsades tydligt eftersom det vid användning av sociala medier för tematiska analyser kan finnas svårigheter att begränsa mängden material (Bryman, 2018:672).

Vid urval av empiriskt material har extern- och intern källkritik beaktats, eftersom det är viktigt för att genomföra en god textanalys (Boreus & Bergström, 2018:41). Uppsatsens empiriska material anses ha hög *trovärdighet* och *äkthet*, eftersom materialet utgår från Skogsupprorets egna ståndpunkter liksom förståelse av konflikten och det är detta som uppsatsen syftar till att undersöka. Gällande material som använts för teori, bakgrund och tidigare forskning har utgångspunkten varit trovärdiga källor såsom forskningsartiklar från vetenskapliga tidskrifter, kursböcker, rapporter från myndigheter, examensarbeten samt information från samiska organisationer. Definitionen av grön kolonialism utgår även från en YouTubevideo samt en debattartikel. Dessa källor anses trovärdiga eftersom det är ledande samiska aktörer samt forskare som uttalar sig.

### 4.3 Kvalitativa intervjuer

Kvalitativa intervjuer med direkt samspel till intervjupersonerna har genomförts för att försöka nå deras medvetande och få social kunskap (Bryman, 2018:477). Intervjuerna har fungerat som forskningsverktyg med avsikten att i största möjliga mån nå precisa förklaringar om *vad* intervjupersonerna erfarit (Kvale m.fl., 2014:65). Intervjuerna skedde med två av Skogsupprorets medlemmar, där fokus på innehållet var mer deskriptivt än emotionellt eftersom kunskapen som eftersträvades främst gällde Skogsupprorets samhällseliga mål och inte dess medlemmars personliga upplevelser (ibid.:129). Intervjuerna pågick i 1–1,5 timme samt genomfördes via Zoom, vilket medförde både för- och nackdelar som diskuteras i avsnitt 4.5.4.



De kvalitativa intervjuerna var semistrukturerade och följde en framtagen intervjuguide med specifika teman, för att säkerställa att samtliga teman berördes under intervjun, samtidigt som det fanns en flexibilitet liksom utrymme för intervjupersonerna att ta upp egna teman (Bryman, 2018:577). De teman som berördes under intervjun var eget engagemang, Skogsupproret, konflikten med skogsindustrin, Sveriges hållbara omställning och samarbete (se bilaga 1 för mer detaljer). Uppföljnings- och sonderingsfrågor användes för att utveckla intervjuguidens frågor samt de nya teman som intervjupersonerna tog upp (ibid.:569). Utformningen av intervjufrågorna eftersträvade att inte styra intervjupersonerna men var samtidigt kopplade till forskningsfrågorna samt de teoretiska utgångspunkterna, eftersom det centrala är om intervjufrågorna leder till erhållande av ny kunskap och inte huruvida de är ledande eller inte (Kvale m.fl., 2014:215). Intervjuguiden är bifogad (bilaga 1), för att öka transparensen och därmed validiteten samt reliabiliteten. För att förbättra intervjuerna utgick jag bland annat från att *tolka* och *visa hänsyn*, vilket är kriterier för framgångsrika intervjuare (Bryman, 2018:567). Det innebar att utreda och tydliggöra vad intervjupersonerna menade, samt att ge intervjupersonerna tid att samla tankarna, utveckla sina svar och tala färdigt (ibid.).

#### 4.4 Tematisk analysmetod

Studiens empiriska material analyserades med tematisk analys, vilket innebär att viktiga meningsstrukturer i data identifieras, analyseras samt tolkas genom kodning och tematisering (Clarke & Braun, 2016). Koderna bygger upp teman som är större meningsstrukturer och ramar in analysen av materialet. Genom användning av tematisk analys i uppsatsen var avsikten att identifiera och tolka viktiga delar av data med forskningsfrågorna som utgångspunkt (ibid.), vilket gav en ökad teoretisk förståelse (Bryman, 2018:703).

Forskningsfrågorna har utvecklats under tiden som kodning och tematisering pågått, vilket möjliggörs genom den tematiska analysmetoden (Clarke & Braun, 2016).

Tematisk analysmetod medger en flexibilitet och har valts eftersom forskningen har en abduktiv ansats och är teorikonsumerande. En abduktiv metod har använts eftersom den erhållna sociala kunskapen som intervjuerna ger, förklaras och förstås genom de förbestämda teoretiska utgångspunkterna (Bryman, 2018:478). Undersökningen är teorikonsumerande där teorierna använts som verktyg vid genomförandet av analysen. Den tematiska analysen möjliggjorde identifiering av teman baserade på teorin men även andra teman som framträdde i det empiriska materialet. Vid identifiering av teman beaktades följande faktorer: *repetitiva*

teman som är återkommande men också relevanta för forskningsfrågorna, *likheter och skillnader* mellan intervjupersonernas svar, *språkliga kopplingar* som lyfter fram viktiga tankar samt *teorirelaterat material* (ibid.:705).

Uppsatsens tematiska analys har utgått från ett generiskt synsätt för att synliggöra analysprocessen och minimera oklarheter kring hur teman framtagits (Bryman, 2018:706). Det innefattar att materialet först lästes igenom i sin helhet, varpå kodning sedan inleddes. Kodningen skedde genom att ord eller textstycken i materialet markerades i olika färger och kommenterades. Därefter kategoriserades koderna under teman som rangordnades, namngavs, sammanlänkades och kopplades till forskningsfrågorna (ibid.:707–708). För frågeställning 1 identifierades följande teman: skogsbrukets ohållbarhet, lögner, förtryck och passivitet. För frågeställning 2 identifierades följande teman: tre krav till svenska staten och Sveaskog, synliggörande metoder samt förändrade synsätt kring hållbarhet. Analysprocessen var inte linjär, utan rekursiv, vilket innebar ständiga skiftningar mellan de olika stegen genom hela processen (Braun & Clarke, 2006:86). Genom att beskriva alla steg i analysprocessen samt använda citat från det empiriska materialet eftersträvas transparens (Boreus & Bergström, 2018:41). Det är viktigt eftersom analysen utgick från mina egna tolkningar av vilka teman som är betydelsefulla och hur de sammankopplas, samt då detta är den första studien om Skogsupproret, vilket gör intersubjektivitet svårt att nå (ibid.). Analysen har utgått från en hermeneutisk ansats där intresset ligger i att förstå människors handlingar och resultatet av dem (Thurén, 2019:111). För att komma åt och förstå Skogsupprorets livsvärld krävs enligt hermeneutiken en förförståelse. Då min egen förförståelse var utgångspunkten och sedan vägledare i analysprocessen har vidare förståelse skapats (ibid.:115).

## 4.5 Metoddiskussion

### 4.5.1 Bias i empiriskt material

Urvalet av empiriskt material till studien kan ha medfört bias i resultatet. De intervjupersonerna som deltog i studien speglar inte Skogsupprorets sammansättning eftersom rörelsen till större del består av icke-samiska aktivister. Trots det kan intervjumaterial från tre samiska aktivister och en icke-samisk aktivist anses godtagbart, eftersom Skogsupproret främst utgår från en samisk syn på skogs konflikten och inte miljöaktivisters generella synsätt. Det material som Skogsupproret publicerat på sin Facebooksida används för att sprida kunskap om rörelsen samt skapa opinion, vilket kan medföra att materialet vinklas för att bli mer intresseväckande. Skogsupproret vill lyfta sin syn på konflikten och skapa medkänsla hos

läsarna, vilket kan leda till att andra synsätt inte lyfts fram. Rörelsens publicerade material är inte nödvändigtvis representativt för alla dess medlemmar, vilket framkom under intervjuerna då intervjupersonerna inte hade kunskaper om visst material från Facebooksidan.

Vilka medlemmar i Skogsupproret som valt att medverka i intervjuer kan också ha påverkat resultatet. Det är ovisst huruvida de som intervjuats är de mest värtaliga i rörelsen eller med starkast åsikter, vilket kan ha inverkat på vilka perspektiv som framkom i intervjuerna och hur utförligt dessa presenterades. Vad intervjupersonerna valde att ta upp under intervjuerna påverkar även resultatet, eftersom de kan ha haft andra åsikter som inte nämndes.

Intervjupersonerna kan inte sägas representera samtliga medlemmar i Skogsupproret, vilket tydliggjordes under intervjuerna då intervjupersonerna vid tillfällena påtalade att de uttryckte sina åsikter och inte talade för hela rörelsen. Vidare kan snöbollsurvalet som användes ha medfört bias eftersom det saknas insikt om hur intervjupersonerna valdes ut.

#### **4.5.2 Forskningsetiska principer**

Vid insamling av det empiriska materialet beaktades flera grundläggande forskningsetiska principer. Under intervjuerna beaktades etiska aspekter såsom falska förespeglningar, samtyckes-, informations-, nyttjande- och konfidentialitetskravet (Bryman, 2018:170). Innan intervjun inleddes informerades intervjupersonerna om uppsatsens syfte, att deras medverkan var frivillig samt att intervjumaterialet inte skulle spridas vidare utan enbart användas för denna studie. Det bekräftades att intervjupersonerna var bekväma med inspelning av intervjun och att båda önskade att deras namn står med i uppsatsen. Intervjupersonerna var informanter från Skogsupproret, men på gränsen till respondenter på grund av sitt personliga engagemang i rörelsen. För att undvika falska förespeglningar gällande i vilken roll intervjupersonerna besvarade frågorna, användes ordet "du" i frågorna där de förväntades vara respondenter. Gällande det empiriska materialet från Skogsupprorets Facebooksida har beaktning av konfidentialitet, som vanligtvis krävs vid användning av sociala medier (ibid.:673), inte behövts eftersom allt empiriskt material från Facebook är undertecknat av Skogsupproret. En del av Facebookinläggen som använts bestod av delat material från andra organisationer, vilket framgår vid referering.

#### **4.5.3 Kvalitetskriterium**

För att säkerställa studiens kvalitet har hänsyn tagits till dess reliabilitet och validitet (Bryman, 2018:465). En aspekt av reliabilitet är i vilken grad studien är replikerbar och det har beaktats genom att täta beskrivningar av fallet har genomförts. För att nå högre reliabilitet har

noggrannhet i studiens samtliga led och i största mån undvikande av felkällor eftersträvat (Boreus & Bergström, 2018:40). Ytterligare aspekter av reliabilitet som beaktats är intersubjektivitet och intrasubjektivitet. Intersubjektiviteten har uppmärksammats genom transparens genom analysprocessen, vilket beskrevs i avsnitt 4.4, och genom att dubbelkoda delar av materialet har intrasubjektiviteten ökat (ibid.: 61). Gällande validitet är två viktiga aspekter valet av empiriskt material för att besvara forskningsfrågorna och teoretiska idéer, vilket innebär att människor med olika idéer eller förförståelse kan ha olika syn på om en metod är valid. En metod har hög validitet om den mäter det den säger sig mäta (ibid.:38–40). Denna uppsats syfte är att undersöka Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten, inte att besluta vem som har rätt eller fel i konflikten, varpå det kan anses vara en valid metod att enbart utgå från texter och intervjuer från Skogsupproret.

Ytterligare ett kvalitetskriterium som beaktats är reflexivitet. Reflexivitet kan beskrivas som att forskaren är självmedveten och reflekterar över hur dennes sociala, kulturella liksom politiska kontext påverkar forskningsmetoden samt den erhållna kunskapen (Bryman, 2018: 471). Mitt eget intresse för ämnet var anledningen till valet av forskningsproblem och fallet Skogsupproret. Jag har släktingar i samebyar som påverkas negativt av skogsbruket och som samarbetat med andra miljöorganisationer samt uttalat sig i media, vilket påverkar mina värderingar om skogskonflikten. Dessutom har jag varit aktiv som miljöaktivist i andra miljöorganisationer och känner därmed en samhörighet med forskningsdeltagarna. Under forskningens gång har jag ständigt fört en reflexiv analys med mig själv och eftersträvat en objektiv forskningsansats med ett neutralt resultat samt analys. Detta för att minimera risken att enbart utgå från intervjupersonernas perspektiv, vilket är en risk om forskare identifiera sig mycket med intervjupersonerna (Kvale m.fl., 2014:112).

#### **4.5.4 Alternativa metoder**

Det finns alternativa metoder som hade kunnat användas för denna studie. För att undersöka forskningsproblemet gällande skogskonflikten hade ett annat fall kunnat väljas. En lokal markanvändningskonflikt mellan en sameby och ett skogsbolag hade exempelvis kunnat undersökas. Det hade gett mer konkreta exempel på hur en sameby påverkas av skogsbruket, vilka möjligheter samebyn har att förändra sin situation samt vilka åtgärdsstrategier de föreslår. Skogsupproret valdes dock på grund av att det är en nationell rörelse som kan spegla hur skogskonflikten förstås på en mer övergripande nivå. Istället för att fokusera på den ena partens syn på skogskonflikten, i detta fall Skogsupprorets, hade båda parternas förståelse av

konflikten kunnat undersökas. Det hade skapat en mer nyanserad bild av skogskonflikten och ökat förståelsen om varför den uppkommit samt hur den kan upplösas. I denna studie valdes metoden att enbart undersöka ena partens syn på konflikten, eftersom det medförde att aspekter av forskningsproblemet som inte uppmärksammats tidigare kunde frambringas (Boreus & Bergström, 2018:212).

Ytterligare en alternativ metod hade varit att intervjua fler medlemmar i Skogsupproret, eftersom det hade kunnat göra biasen mindre. På grund av svårigheten att hitta medlemmar som ville delta i studien, samt eftersom det fanns en stor mängd material tillgängligt via Facebook valdes det bort. Istället för snöbollsurval hade ett generiskt målstyrt urval med kategorier såsom samisk/icke-samisk, kön och ålder kunnat användas för att bättre spegla Skogsupprorets mångfald. Det finns inget medlemsregister på vilka som är aktiva i Skogsupproret, vilket medförde att jag behövde gå via deras kanaler för att skapa kontakt och använda ett snöbollsurval.

Istället för att använda Zoom som verktyg för genomförande och inspelning av intervjuerna, hade direkta personliga intervjuer, telefonintervjuer eller online-intervjuer via exempelvis e-post kunnat genomföras. Om online-intervjuer via e-post genomförts hade intervjuerna inte behövt transkriberas, vilket hade sparat tid (Bryman, 2018:593). Vidare kan intervjupersonerna ha påverkats av mitt yttre attribut, vilket inte skett med telefonintervjuer (ibid.). Användningen av Zoom medförde även vissa tekniska problem. Det var svårt att bekräfta intervjupersonernas svar under intervjun eftersom varje medhållande svar såsom "ja" eller "mm" avbröt ljudupptagningen från intervjupersonen. Vid ett tillfälle påpekade intervjupersonen att jag såg ut som ett frågetecken på grund av min tystnad. Anledningen till att Zoom valdes som metod var på grund av dess flexibilitet gällande tid och geografiska avstånd, vilket var nödvändigt i denna studie då intervjupersonerna inte befann sig i Göteborg, samt för att Zoom inte försvårar skapandet av tillit mellan parterna eftersom de kan se varandra (ibid.).

## 5. Resultat

Detta avsnitt presenterar inledningsvis bakgrundsinformation om Skogsupproret. Därefter redovisas resultatet uppdelat på uppsatsens två underfrågor och de teman som identifierats kopplat till respektive frågeställning.

## 5.1 Skogsupproret

Skogsupproret grundades den 1 februari 2021 av samiska och icke-samiska aktivister från miljö rörelsen XR och inledde en nationell rörelse mot skogsindustrin. Samarbetet startade under Novemberupproret 2020 då hundratals miljöaktivister från XR demonstrerade vid det statliga skogsbolaget Sveaskogs kontor och vid regeringspartiernas kanslier i Stockholm i november 2020 (Sveriges Radio, 2020a; Sveriges Radio, 2020b). Ursprungligen hade samiska aktivister kontaktat XR och efter upproret bildades en arbetsgrupp som sedermera mynnade ut i Skogsupproret (Intervju Mikael). Den 1 februari skapade Skogsupproret en Facebooksida och veckan därpå en Instagramprofil, vilka är deras kanaler för mobilisering och informations spridning. Gruppen har organiserat sig genom flertalet möten varje vecka och har ett nära samarbete med andra miljöorganisationer. På sin Facebooksida har Skogsupproret spridit budskap från exempelvis Greenpeace, Amnesty och Naturskyddsföreningen.

De första motståndshandlingarna som Skogsupproret genomförde var en digital mobiliseringskampanj på sociala medier samt en affischeringskampanj i samarbete med Fältbiologerna. Utgångspunkten för affischeringskampanjen var att synliggöra skogsindustrins ”greenwashing”, genom att under två veckor (19 mars-4 april) affischera i offentliga rum, såsom i kollektivtrafiken och på torg (Skogsupproret, 2021b). Affischeringskampanjen fick spridning över hela Sverige och budskapet nådde ut till minst 21 städer. Det sattes även upp affischer på Sveaskogs kontor i Växjö (ibid.).

Skogsupprorets andra större motståndshandling skedde i slutet av april då en civilolydnadsaktion inleddes mot Sveaskogs avverkningar inom Ängeså samebys och Täreändö samebys renbetesmarker. Den 23 april blockerade aktivister från Skogsupproret Sveaskogs skogsmaskiner genom att resa en näverkåta, bygga vägblockader och kedja fast sig i skogsmaskiner (Skogsupproret, 2021a). Polisen var på plats den 27 april och avlägsnade aktivister från området, rev ner näverkåtan, beslagtogs fastläsningsutrustning samt samtalade med aktivisterna (Sveriges Television, 2021). En aktivist som klättrade upp på kåtan och befann sig där under flera timmar greps av polisen för egenmäktigt förfarande och fördes till sjukvård för kontroll. Genom sina sociala medier och med stöd från Fältbiologerna uppmanade Skogsupproret aktivister från resten av Sverige att ansluta sig till blockaden eller ge ekonomiskt bidrag (Skogsupproret, 2021a).

Aktivister från Skogsupproret fortsatte skapa nya blockader för att hindra avverkningen på området. Maskiner från Sveaskog tog sig in på området för att hämta virke, men stoppades av

aktivisternas blockader (Skogsupproret, 2021a). Den 30 april meddelade Skogsupproret via ett pressmeddelande att de kommer lämna platsen först när Sveaskog uppfyller deras krav. Kraven består i att bolaget ska ta tillbaka avverkningsanmälningar på området och lämna det virke som redan avverkats i naturskogen på området för att det ska öka naturvärdena samt bli tillgängligt för samisk infrastruktur (ibid.). Utvecklingen och efterföljderna av denna aktion kommer inte beröras i uppsatsen då dess empiriska material begränsats till perioden innan 1 maj 2021.

## 5.2 Vilka bakomliggande faktorer till konflikten lyfter Skogsupproret fram?

### 5.2.1 Skogsbrukets ohållbarhet

Skogsupproret förstår skogskonflikten som ett skogsmissbruk, där dagens skogsbruk är ohållbart, vilket lyfts fram som en bakomliggande faktor till konflikten. Skogskonflikten förstås inte enbart beröra samer utan samtliga människor, vilket framkommer av följande citat från Skogsupprorets medlem Henrik Andersson: ”Detta är inte en samefråga utan en fråga om överlevnad. Ska den samiska kulturen få överleva? Ska den sista biologiska mångfalden förstöras? Ska vi hinna stoppa den eskalerande klimatkrisen? Detta är ingen protestaktion utan en skyddshandling” (Skogsupproret, 2021a). Skyddshandlingen anses krävas eftersom ”Sverige misslyckas med att skydda vår egen natur och således är medskyldiga i en världsomspännande utplåning av de naturliga ekosystem vi alla är beroende av för att överleva” (Skogsupproret, 2021a).

Enligt Skogsupproret utgör avverkningen av gammelskogar och naturskogar en bidragande del av skogsmissbruket. Skogsupproret förklarar att ”Eftersom kalavverkningen sker i rasande fart och liten del av naturskogen har skyddats kan den kvarvarande naturskogen (nedanför skogarna i fjällen) som ligger utanför skyddade områden vara borta redan om 10 år” och att ”endast 18 % av den svenska skogen är äldre än 100 år” (Skogsupproret, 2021a). Naturskogen som avverkas blir till kalhyggen och monokulturplantager som fragmenterar landskapet i Sápmi och det tar decennier innan naturskogen kan växa tillbaka beskriver Skogsupproret. De menar att Sveaskog vill avverka all skog oavsett om den är betydande för miljön, samerna, ekologin, rekreation eller turism. Detta anser Skogsupproret visar på en oansvarig förvaltning av skogen.

Skogsupproret framhåller att samernas urfolksrättigheter kränks och att ”Sveaskog ägnar sig idag åt kultur- och naturmord” (Skogsupproret, 2021a). Samerna har grundlagsskyddad rätt att bedriva naturbetesbaserad renskötsel på sina marker men Skogsupproret hävdar att ”Hänsyn

tas inte till samernas rättigheter och behov av orörda skogar” (Skogsupproret, 2021a) genom dagens skogsbruk. Naturen i Sápmi är livsviktig för samiska näringar och kultur, men skogsbruket anses av Skogsupproret utplåna naturens själ samt förhindra ”förutsättningarna för rennäringen och andra samiska näringar som är beroende av skogen” (Skogsupproret, 2021a). Skogsupproret förklarar att gammelskogar liksom naturskogar är lavrika och därmed viktiga renbetesmarker, vilket medför att de vid avverkning hotar rennäringen eftersom renarnas föda försvinner. De beskriver fortsättningsvis att kalhyggen medför att hänglavar försvinner, medan markberedning förstör marklaven och dessutom trivs inte renlavar i plantager. Enligt Skogsupproret har detta lett till betesbrist, stödutfodring och minskat renantal de senaste åren, vilket gjort att vissa samebyar håller på att förlora sina sista renbetesmarker. Vidare förklarar Skogsupproret att skogsavverkningar medför utlakning av tungmetaller, vilket förgiftar vattendrag i Sápmi.

Skogsupproret uppmärksammar även att skogsavverkningar leder till förstörelse av oersättligt samiskt kulturarv och samiska kulturlämningar, såsom barktäkter, lavtäkter, tallvrilar, årran, fångstgropar och husgrunder. De gamla kulturspåren anses av Skogsupproret vara ”En länk till det förflutna som brutalt krossas av statligt skogsmissbruk” (Skogsupproret, 2021a). Henry förklarar att den samiska kulturen till stor del bygger på renen. Enligt Henry blir det svårt att behålla kulturen utan renen eftersom slöjd och skinnprodukter kommer från renar, knivar kommer från renhorn, maten kommer från renkött eller inälvor och språket innehåller många ord specifikt för renskötsel, såsom 100 ord för olika snöförhållanden. Skogsupproret anser att samiska kunskaper, kultur och livsstil kommer att försvinna om det saknas intakta marker för framtida generationer.

Gällande miljöpåverkan påpekar Skogsupproret att skogsbruket förstör ekosystem, biologisk mångfald och klimatet. De menar att dagens avverkningstakt förstör känsliga ekosystem i skogen och orsakar att fler arter hotas av utrotning, vilket skapar en ekologisk kris i Sverige. Ytterligare effekter som Skogsupproret hävdar att skogsbruket orsakar är ökade risker för pandemier när djurs livsmiljöer försvinner, samt ökad risk för skogsbränder på grund av monokulturplantager. För klimatet anser Skogsupproret att kalhyggen förvärrar klimatkrisen eftersom hyggena läcker koldioxid och bidrar till 18 miljoner ton koldioxidutsläpp årligen. Det tar enligt Skogsupproret 40 år innan en plantage börjar binda koldioxid, medan äldre träd är effektivare kolsänkor.



Skogskonflikten förstås av Skogsupproret som ”Ett krig mot naturen där så mycket skog som möjligt ska konverteras till pengar” (Skogsupproret, 2021a). I regi av staten menar Skogsupproret att Sveaskog och skogsvårdslagen prioriterar kortsiktiga vinster över miljömål och urfolksrättigheter. De hävdar att Sveaskogs höga avkastningskrav medför att skyddsvårdskog avverkas i högre grad och att träd planteras tätt för att öka avkastningen. Henry förklarar att ”de inte har någon annan skog att avverka och för att då uppnå det här vinstkravet som de har, så måste de avverka även gammelskog” (Intervju Henry). Tor påpekar att enbart skogsområden som är svåråtkomliga eller olönsamma inte avverkas. Enligt Skogsupproret vill Sveaskog avverka så mycket skog som möjligt och detta är grunden för deras syn på skogen. Skog bestående av monokulturplantager till säljbara produkter, ensamma träd eller nedhuggna träd menar Skogsupproret snarare är virkesåkrar och inte skogar.

### 5.2.2 Lögner

Lögner från skogsbolag och svenska myndigheter lyfts även fram som en bakomliggande faktor i skogskonflikten. Enligt Skogsupproret framställer sig Sverige utåt sett som ledande gällande mänskliga rättigheter och hållbar utveckling, men samtidigt uppfyller inte Sverige nationella- liksom internationella miljömål eller FN:s regelverk om urfolks rättigheter. Skogsupproret beskriver att ”greenwashing” och kolonialism uppstår när Sverige säger sig respektera samernas rättigheter och gör miljöåtaganden men sedan inte efterlever det. Vidare anser Skogsupproret att ”Sveaskog har lögnen och gröntvättandet som ständiga följeslagare för att kunna manipulera aktieägare, makthavare och vanligt folk” (Skogsupproret, 2021a). Lögner sker genom ”greenwashande reklambilder med slogans som försöker få skogsmissbruket att framstå som klimatsmart” (Skogsupproret, 2021a).

Skogsupproret anser även att ”Skogslobbyn försöker med rena lögner dölja sanningen om kalhyggena och plantagera” (Skogsupproret, 2021a). Lögnerna syns enligt Skogsupproret när skogsindustrin inte säger sig använda kalhyggesbruk trots att bilder motbevisar det, när skog som skyddas i naturreservat kalavverkas samt när myrar utdikas som klimatsmarta våtmarker medan det egentligen sker för avverkning av otillgänglig gammelskog. Mikael förklarar att skogsindustrin intalar oss att Sveriges skogsmängd aldrig varit större än nu men att det inte stämmer. Skogsupproret vidhåller att skogsindustrin räknar kalhyggen, hänsynsytor och plantager som skog och förklarar att ”Bilderna av Sverige som ett skogsrikt land är en lika stor myt som de mytiska sagofigurerna i John Bauers målningar” (Skogsupproret, 2021a). Mikael beskriver att när skogsindustrin refererar till skogsbrukets

hållbarhet används bilder på ”John Bauer skogar” med mjuka mossor och skoglig idyll istället för kalhyggen. Detta indikerar på att även språkbruket och definitionen av skog kan skapa lögner.

Ytterligare lögner sker enligt Skogsupproret när Sveaskog säger att det finns en god dialog med samerna, ömsesidig respekt för båda parternas näring och att rennäring kan samverka med deras skogsbruk. Skogsupproret poängterar att ”Det går inte att hävda att man är jämbördiga parter när den ena är kolonistör och den andra koloniserad” (Skogsupproret, 2021a). I ett Facebookinlägg refererar Skogsupproret till ett öppet brev från Maskaure sameby och Naturskyddsföreningen, som publicerats på Skydda Skogens hemsida. I referatet finns följande citat som visar på hur samiska representanter inte får respekt under samråden.

Låt oss citera en same med lång erfarenhet av ”samråden”. ”Jag har i många år varit samrådsman. Mer nedbrytande arbetsuppgift är svår att ha. Att man behandlas som ett problem eller som ett barn, på marker förfäderna ägt, brukat och förvalt i tusen och tusen år är bittert” (Skydda Skogen, 2021).

Vidare framhåller Skogsupproret att skogsbolagen inte respekterar samernas nej vid samråd, inte besvarar samebyars brev och i vissa fall slutar samråda med samebyar. Exempel på detta beskrivs av Henry i nedanstående citat.

I samrådet har samebyn sagt nej liksom och det har Sveaskog liksom accepterat och sen när de har gått hem till sina kontor, då har Sveaskog sålt det området till en mindre nogräknad entreprenör som inte behöver ha samråd med samebyn. När renskötarna kommer till det området då är skogen borta. Så det funkar väldigt dåligt de här samråden eller konsultationerna (Intervju Henry).

Henry påtalar att samerna saknar veto och att samråd inte är ett beslutsfattande möte utan en diskussion.

### **5.2.3 Förtryck**

Den lögnaktiga retoriken anser Skogsupproret används för att täcka över Sveriges koloniala förtryck, som är ytterligare en bakomliggande faktor till skogskonflikten. Skogsupproret menar att ”dagens skogsbruk är en fortsättning av den koloniala politik som svenska staten bedrivit i över 400 år mot Sápmi” (Skogsupproret, 2021a). En stor del av Sveriges välstånd och visionen om evig tillväxt bygger på exploatering av naturresurser från stulen mark enligt Skogsupproret. De hävdar att svenska staten har stora intressen i exploaterande näringar och

att samernas rätt till land krockar med dessa. Tor förklarar att Sverige har ”infört sin religion, sitt språk och sin kultur och infört en massa lagar och regler som har omöjliggjort för samer att leva som samer” (Landaeus Csizmadia, 2021) och att detta främst skett genom administrativa processer. Mikael påpekar att den pågående exploateringen i Sápmi kan fortgå så länge historiska stölder och frågor om rättigheter förbises.

Vidare hävdar Tor att vissa forskare använder begreppet postkolonialism, men han anser att koloniseringen fortgår men nu är en grön kolonialism. Enligt Tor skulle den hållbara omställningen som förespråkar att fossilanvändningen ersätts av biologiskt nedbrytbara alternativ medföra ökade naturingrepp i Sápmi. Han beskriver att skogen avverkas för att användas i produktion av papper, byggmaterial, engångsartiklar, bränslen och energi, samt för vindkraftsetableringar som stör djurlivet och rennäringen. Dessutom däms älvar upp av vattenkraftverk som ökar metanutsläppen, sällsynta jordartsmetaller extraheras i gruvor för att tillverka elbilsbatterier och militära övningar ökar också i Sápmi. Tor förklarar att en grön kolonialism sker när dessa naturingrepp rättfärdigas och alla resurser utnyttjas maximalt.

Det finns ytterligare aspekter av kolonialt förtryck som Skogsupproret lyfter fram.

Skogsupproret betonar att samer i ökad skala utsätts för hatbrott, såsom tortyr av eller jakt av renar och att det inte uppmärksammas tillräckligt av polisen. När samiska aktivister genomför aktioner mot skogsindustrin finns däremot polisresurser snabbt att tillgå hävdar Skogsupproret. Mikael tar upp att rasistiskt hat är en realitet för många samer och att samiska aktivister är betydligt mer utsatta än icke-samiska. Han förklarar att det krävs en viss styrka hos människor att trotsa hatet och våga stå upp för sin sak. Mikael har märkt att det finns en försiktighet och avvaktande från samiskt håll gällande Skogsupproret. Även Henry stödjer detta och enligt honom är ”problematiken att man är osäker på vad är det här för grupp som hjälper oss liksom, vad har de för baktankar och allt så här. De (samer) vill veta mer om folket liksom innan de kan börja engagera sig” (Intervju Henry). Henry lyfter att det inom Skogsupproret och vid samarbete med miljöorganisationer måste tas hänsyn till det koloniala förtrycket. Icke-samiska aktivister i Skogsupproret måste erkänna att de är gäster i Sápmi och aktioner måste ske på samernas villkor eftersom det är deras land. Henry exemplifierar det med att svenska miljöorganisationer inte kan be samer avlägsna sig på grund av begränsat platsantal eller eventuella konflikter, utan det kan enbart andra samer göra.

Förtrycket kan även kopplas till klimaträttvisa eftersom samernas utsatthet försummas.

Skogsupproret förklarar att Sápmi räknas till most affected people are (mapa), vilket är de

platser vars befolkning redan nu drabbas mest av klimatförändringar. I Sápmi är uppvärmningshastigheten dubbel jämfört med resterande världen, vilket ger förödande effekter på samiska näringar enligt Skogsupproret. Astrid beskriver hur vissa samer kommer att behöva flytta från sina hem eftersom naturen som de lever av kommer att försvinna. Mikael anser att det inte går att kräva att de som drabbas värst och bidragit minst till klimatförändringarna, även ska göra lika stora uppoffringar. Han påpekar att rennäringen inte har bidragit till lika stora utsläpp som industrierna har, men behöver i nuläget stå tillbaka för industrin och dess konsekvenser. Istället hävdar Mikael att klimatstrategierna måste anpassas och att samma strategier kanske inte kan gälla i glesbygden som i storstäderna. Skogsupproret framhäver att urfolk utgör fem procent av världens befolkning, men samtidigt skyddar 80 procent av den biologiska mångfalden och att ”Genom att skydda de som skyddar naturen görs en viktig insats för klimatet och för mänskliga rättigheter” (Skogsupproret, 2021a).

#### **5.2.4 Passivitet**

De bakomliggande faktorerna till skogskonflikten som redan förklarats kan summeras i känslan av att det råder ett vakuum i skogskonflikten och passivitet från makthavarnas sida. Tor beskriver det som att ”Riksdagen är som sirap i minus 30, det händer ingenting” (Landaus Csizmadia, 2021). Mikael hävdar att de statliga åtgärder som diskuteras, såsom bättre samråd och undertecknande av ILO 169, enbart är tomma ord utan bakomliggande handling. Det saknas en politisk vilja och mod där få politiker tycks vilja äventyra sin position genom att kliva fram och agera menar han. Även Henry lyfter detta och anser att parlamentariska metoder för att påverka politiker och makthavare inte fungerat. Skogsupproret poängterar att ”Det är orimligt att Sverige, en modern demokratisk stat, inte respekterar urfolksrätten” (Skogsupproret, 2021a) eller inser allvaret när det gäller skogsbruket. Denna passivitet som finns hos makthavarna är enligt Henry anledningen till att Skogsupproret agerar. Han belyser att ”hade de lyssnat på oss då hade vi inte behövt ställa oss framför maskinerna. Då hade vi inte varit obekväma. Så det är egentligen makthavarna som har skapat att vi är obekväma för dem” (Intervju Henry).

Passiviteten återspeglas även hos den svenska befolkningen och förstås av Skogsupproret bero på okunskap. Mikael anser att det saknas mod hos svenskar att solidariskt stå upp för samerna och att det kan bero på att befolkningen saknar kunskap om urfolks rättigheter samt skogsbrukets ohållbarhet. En orsak till okunskap är enligt Skogsupproret att samiska kulturlämningar inte dokumenterats och att det finns ett historiemissbruk. Skogsupproret

förklarar det som att ”Utrotandet av historien som sker vid dagens skogsmissbruk blir därför samtidigt ett historiemissbruk. För dessa övergrepp är inte så allmänt kända, de lärs inte ut i skolan och de tillhör inte allmänbildningen” (Skogsupproret, 2021a). Ytterligare aspekter av okunskap framkommer av både Skogsupproret och flera medlemmar när liknelser dras till skogsskövlingen i Amazonas och förtrycket av urfolket som bor där. De påtalar att svenskar är medvetna och kritiska till situationen i Amazonas men omedvetna om skövlingen av ”Sveriges Amazonas” (den fjällnära skogen) samt förtrycket av samer. Astrid påpekar att okunskapen kan leda till att skogskonflikten i Sverige inte anses vara lika problematisk.

### 5.3 Vilka åtgärdsstrategier för att lösa konflikten lyfter Skogsupproret fram?

#### 5.3.1 Tre krav till svenska staten och Sveaskog

Skogsupproret har formulerat tre krav riktade till svenska staten och Sveaskog som kan ses som åtgärdsstrategier för att lösa skogskonflikten. Det första kravet är ”Stoppa skogsmissbruket” och lyder ”Stoppa avverkning av all kvarvarande naturskog, upphör med kalhyggen i skogsbruket och låt trädplantager åter utvecklas till levande, artrika ekosystem” (Skogsupproret, 2021a). Kopplat till detta krav menar Skogsupproret att regeringen behöver utforma ett nytt ägardirektiv för Sveaskog som förändrar deras skogsbruk till att värna om ekosystem och bli urfolksanpassat. Henry förklarar att om makthavare kräver att kalhyggesbruk förbjuds, blir skogsbolagen tvungna att förändra sitt skogsbruk och att det finns mer hållbara skogsbruksmetoder. Även vinstkravet måste tas bort för att få en förändring enligt Henry.

Det andra kravet som Skogsupproret har är ”Avkolonisera Sápmi”. Kravet lyder: ”Skogsbruk som påverkar traditionella samiska renbetesmarker, jaktmarker och fiskevatten ska endast ske med samiskt medgivande, och mark i Sápmi som stulits av staten ska i efterhand återlämnas till samisk förvaltning” (Skogsupproret, 2021a). Kopplat till detta menar Skogsupproret att exploateringen i Sápmi måste upphöra och att ILO 169 behöver ratificeras för att urfolksrätten ska respekteras.

Det tredje kravet som Skogsupproret har är ”Demokratisera vår skog”. Kravet lyder: ”Låt medborgarråd ta fram ett ramverk för ett rättvist skogsbruk på skogsmark utanför Sápmi, som bekämpar pågående klimatkatastrof och massutrotning och lämnar en livskraftig skog för framtida generationer” (Skogsupproret, 2021a). Kopplat till kravet menar Skogsupproret att skogsbruket behöver bli demokratiskt grundat, vilket de inte anser det vara idag när ett fåtal fattar beslut om skogsavverkning som är viktigt för allas överlevnad. Skogsupproret

poängterar att svenskarna har rätt att vara med i beslutsprocessen eftersom en stor del av svenska skogen är statligt ägd och därmed ägd av befolkningen.

### **5.3.2 Synliggörande metoder**

Synliggörande metoder såsom kunskapsspridning lyfts fram av Skogsupproret som en åtgärdsstrategi för att kunna lösa skogskonflikten. Skogsupproret vidhåller att Sverige behöver inse sanningen om skogsbruket och vill bidra till detta genom informationsspridning. Genom foton, bilder och information vill de blottlägga verklighetens Sápmi för att väcka känslor samt förståelse. Inspiration hämtas i vissa fall från klassiska sagor liksom konst, vilket Mikael tror är ett motvapen som visar upp motsatserna mellan skogsindustrins förljugenhet och verkligheten. Sociala medier är enligt Tor ett bra verktyg för informationsspridning eftersom ”det är effektivt och demokratiskt. Alla har råd att lägga ut information och ta några bilder med sin telefon” (Landaeus Csizmadia, 2021). Skogsupproret uppmanar sina följare att gilla och dela inläggen för att öka spridningen. Kunskapsspridning anses av Skogsupproret bidra till opinionsbildning, vilket krävs för förändring.

Opinionsbildning är en annan synliggörande metod för att lösa konflikten. Skogsupproret menar att förändring kräver att folket säger ifrån och ju fler som gör det, desto större påverkan har det. Enligt Mikael kommer en tillräckligt stor opinion göra att makthavare inte kan negligera konflikten som idag. Henry stödjer detta och betonar att Skogsupproret välkomnar allt engagemang från miljöorganisationer eller privatpersoner eftersom det gör rörelsen starkare samt bättre. Han lyfter att engagemang i skogskonflikten sker på flera plan, både parlamentariskt via exempelvis Sametinget och på icke-parlamentarisk väg. Skogsupproret samarbetar med samebyar samt andra miljöorganisationer och Tor anser att det är värdefullt att samarbeta med aktörer med samma mål. Mikael beskriver att de olika aktörerna har egna nischer och kompletterar varandra.

Skogsupprorets nisch är att vara aktivister, vilket är ytterligare en synliggörande metod för att lösa konflikten. Enligt Henry har de försök till att förändra via parlamentariska vägar inte fungerat och därför används icke-parlamentariska metoder, såsom aktivism. Aktivismen sker genom demonstrationer och civilolydnadsaktioner där exempelvis blockader med den egna kroppen används. Mikael förklarar att blockader är ett sätt att föra fram sin åsikt utan våld, vilket är en viktig del av rörelsens metoder. Fred är en av Skogsupprorets målsättning och medel eftersom de anser att ”Om en rörelse kommit till makten genom ickevåld är det mycket större chans för en fredlig utveckling” (Skogsupproret, 2021a). Skogsupproret påpekar att

aktivismen fungerat, exempelvis eftersom Sveaskogs VD har avgått och sagt att kritiken från samebyar samt miljö rörelsen haft en betydelse.

### 5.3.3 Förändrade synsätt kring hållbarhet

Ytterligare åtgärdsstrategier som lyfts fram är att Skogsupproret vill att synsättet kring hållbarhet och skogens roll i den hållbara omställningen ska förändras. På ett högre plan vill Skogsupproret att skogskonflikten ska förändras till att fokusera på att lösa den pågående klimatkrisen och skapa hållbart naturbruk som medför det. Ett hållbart skogsbruk förespråkas där skogen anses avgörande som kolsänka och för att hindra massutrotning av biologisk mångfald. Skogsupproret hävdar att livskraftiga skogar behöver bevaras för framtida generationer och förstörda skogar återställas. Henry förklarar att "Ett hållbart samhälle bygger ju på att man bara använder sig utav räntan" (Intervju Henry), vilket innebär att det finns en balans och ett hållbart bevarande av naturen. Han beskriver att balansen skapas av att enbart förbruka det som är nödvändigt för vår överlevnad samt för att bevara den biologiska mångfalden. Enligt Mikael är det möjligt att åstadkomma förändring men det krävs vilja, mod samt en enighet om vad som är hållbart.

Ett sätt för att skapa samsyn kring hållbarhet är enligt Henry att lyssna på de som har ett jordnära naturbruk och tillvarata deras kunskaper. Skogsupproret påpekar att urfolks kunskaper är nödvändiga för att klara klimatkrisen, eftersom urfolk har brukat jorden hållbart i urminnes tider och visar på alternativa levnadssätt. Den traditionella samiska livsstilen visar att det går att leva i samklang med naturen, vilket Skogsupproret belyser i följande citat:

En självklar utgångspunkt från traditionellt samiskt perspektiv är att alltid visa största respekt, aldrig ta mer än vad som behövs för överlevnad och att alltid lämna tillbaka mer än man tar. Framtida generationer ska också ha möjlighet att leva på samma marker (Skogsupproret, 2021a).

Ur citatet framkommer det att människan lever i symbios med naturen och är beroende av den. Enligt Skogsupproret kan människan inte leva en dag utan naturen och dess skogar som fanns långt innan människan. Skogsupproret har en helhetssyn på skogen som mer än bara träd, där skogen vill leva och inte valt att bli brukad på det sätt som sker idag.

Även synen på den hållbara omställningen behöver byta fokus enligt medlemmar från Skogsupproret. Mikael menar att den hållbara omställning som förespråkas av Sverige i många avseenden baseras på skogsresurser, men att dessa inte räcker till allt som eftersträvas

av den livsstil svenskar har idag. Henry anser att ”de börjar på fel ände när de skapar möjligheter att förbruka ännu mer. För det är ju det som det innebär. Ju mer energi du har, ju mer kan du producera, ju mer kan du förbruka” (Intervju Henry). Likheter finns med Tors förklaring av uttrycket ”omedelbar behovstillfredsställelse”, som innebär att allt ska ske direkt och om pengar finns ska det konsumeras. Han hävdar att svenska staten inte enbart tar det de behöver utan vill utnyttja allt maximalt. Tor och Astrid anser att den hållbara omställningen behöver fokusera mer på sparsamhet. De menar att det krävs ett bidragande från alla människor att göra mer vardagliga anpassningar och minska sin boendestorlek, konsumtion av saker, köttkonsumtion, energiförbrukning samt privatbilism. Där ingår även återvinning och val av växtbaserad, närproducerad liksom ekologisk mat. Henry förklarar att svenskar lever över sina tillgångar och att fokus borde vara att minimera konsumtionen av alla typer av resurser, eftersom det kommer medföra en klimatomställning. Dessutom anser Henry att det krävs ett bredare perspektiv i omställningen gällande de konsekvenser som olika klimatstrategier medför. Skogsupproret framhåller även att omställningen måste vara rättvis.

## 6. Analys

Detta avsnitt analyserar resultatet genom det analytiska ramverket och begreppen grön kolonialism, kapacitetsrättvisa samt samisk miljö rättvisa. Kapacitetsrättvisa och samisk miljö rättvisa är tätt sammankopplade varpå de analyseras tillsammans.

### 6.1 Grön kolonialism

Det finns fler aspekter av Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten som går att likna vid begreppet grön kolonialism. Skogsupprorets medlem Tor använder begreppet grön kolonialism och framhäver att de naturingrepp som sker på grund av industriexploatering motiverade av Sveriges hållbara omställning rättfärdigas trots att det medför ökad exploatering av Sápmi. Det finns stora likheter mellan denna användning av begreppet och redogörelsen i avsnitt 3.1. Framförallt definitionerna från Dunlap (2017) och Fjellheim & Carl (2020) gällande att exploateringen motiveras som god och nödvändig för hållbarhet, medan det medför förstörelse av naturen samt hotar samernas livsstil. I resultatet framkommer det tydligt att Skogsupproret menar att dagens skogsbruk förstör den samiska livsstilen, vilket visar på en grön kolonialism enligt tidigare forskning (Frandy, 2021; Dunlap, 2017; Fjellheim & Carl, 2020).



Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten har även många likheter med Normanns (2020) beskrivning av grön kolonialism. Den ”greenwashing” som Skogsupproret menar att skogsindustrin använder kan tolkas som ett exempel på att svenska staten och skogsbolag genomför kolonialisering och exploatering av Sápmi med motivering att skogens resurser krävs för att bromsa klimatförändringarna, vilket kännetecknar grön kolonialism (ibid.:90). Skogsupproret ser dagens skogsbruk som en fortsättning på en 400-årig kolonialisering, vilket innebär fortsättning på historiska koloniala förlopp som indikerar på en grön kolonialism (ibid.:77). Inom grön kolonialism kan beslagtagandet möjliggöras till följd av bristande kunskaper hos makthavare, forskare och befolkningen om samiska traditioner och förhållande till naturen (ibid.). En likartad uppfattning finns hos Skogsupproret som uppger att det finns en okunskap hos både befolkningen och makthavare gällande samernas rättigheter, historia och utsatthet. Resultatet antyder även att det finns en okunskap kring hur den traditionella samiska livsstilen och förhållningssättet till naturen kan bidra till en hållbar omställning, eftersom dessa inte inkluderas i dagens omställning enligt Skogsupproret. Normann (2020:90) menar vidare att grön kolonialism gör bördan större för de som redan drabbas mest av klimatförändringar och detta kan tolkas gälla även i skogskonflikten. Skogsupproret beskriver hur samerna redan drabbas hårt av klimatförändringar och att de ständigt behöver stå tillbaka för klimatåtgärder som förespråkas i den hållbara omställningen. Omställningen beskrivs medföra ökad exploatering, vilket ökar bördan för samerna.

Grön kolonialism kan dessutom kopplas till Skogsupprorets förståelse av vilken påverkan synen på hållbarhet har i skogskonflikten. Resultatet kan tolkas visa att det är svenska statens liksom skogsindustrins syn på hållbarhet och skogen som ligger till grund för skogsvårdslagen samt skogsbruket, inte Skogsupprorets syn. Likheter finns till Frandys (2021:56) tankar om grön kolonialism där det är de privilegierades, i detta fall skogsindustrin, relation till naturen som konkretiseras via politik och utveckling. Skogsupproret menar att samernas rättigheter är ett hinder för Sveriges intressen av exploatering och skogsbolagens krav på ekonomisk avkastning. Dessutom anser upproret att Sverige har en vision om evig tillväxt som bygger på naturresursutvinning. Detta kan tolkas som att exploateringen av Sápmi motiveras av en hållbar ekonomisk tillväxt vilket kännetecknar grön kolonialism (Frandy, 2021:56).

Vidare finns även likheter med Ericksons (2020:113) forskning då det kan tolkas att det i skogskonflikten och Sveriges hållbara omställning är de vita som anses vara beskyddare av planetens framtid. Skogsupproret påpekar att de behöver skydda de som skyddar naturen (samerna), vilket följaktligen inte hade behövts om samerna redan sågs som beskyddare av

naturen och dess framtid. Resultatet indikerar på att samernas bruk av naturen inte ses som långsiktigt hållbara eller lösningar på klimatkrisen. Detta eftersom Skogsupproret antyder att skogsindustrin och svenska staten inte prioriterar samernas naturbruk utan fokuserar på andra lösningar i den hållbara omställningen. Skogsupproret menar att Sveriges hållbara omställning fokuserar på en ökad användning av biologiskt nedbrytbara produkter och grön energi, vilket enbart kommer leda till ökad resursförbrukning. Det kan liknas vid Ericksons (2020:113) forskning eftersom det är den livsstilen som svenskar har idag, som antyds vara förenad med hållbarhet, inte samernas. Därmed kan det även tolkas att det är de som har dagens svenska livsstil som gynnas av den hållbara omställningen som sker idag, inte samerna.

Tankegångar från grön kolonialism gällande avkolonisering av begreppet hållbarhet (Frandy, 2021:74) kan tolkas vara en del av Skogsupprorets åtgärdsstrategier för att lösa skogskonflikten. Skogsupproret påtalar att det idag saknas samsyn kring begreppet hållbarhet och att den hållbara omställningen fokuserar på fel saker eftersom dagens gröna industrier inte är hållbara. För att uppnå hållbarhet behöver fokus vara på sparsamhet med resurser och energieffektivisering enligt Skogsupproret. Ett av Skogsupprorets mål är att Sverige ska avkolonieras och i resultatet beskrivs det hur Sveriges välstånd är uppbyggt av exploatering och resursutvinning från Sápmi. Det kan tolkas som att Skogsupproret anser att det är svårt att uppnå hållbarhet idag om det fortfarande medför kolonisering av Sápmi och att hållbarhetsbegreppet därmed behöver avkolonieras.

Vidare kan samernas bristande deltagande i skogsbruket liknas vid grön kolonialism. Enligt Fjellheim & Carl (2020) kan grön kolonialism ske vid bristande samråd, vilket kan tolkas vara fallet i skogskonflikten eftersom Skogsupproret beskriver hur samerna inte får vara med i beslutsfattande i tillräcklig grad. Citatet från ”samen med lång erfarenhet av samråd” visar också på kopplingar till grön kolonialism. Att samer upplever sig bli behandlade som barn vid förvaltning av marker de brukat i århundraden, kan tolkas som tecken på en historisk syn på samer som underlägsna, vilket kan ses som en form av grön kolonialism (Össbo & Lantto, 2011:340).

Det finns vissa olikheter mellan Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten och forskning om grön kolonialism. Till skillnad från Fjellheim & Carls (2020) åsikter om att europeiska miljörelser inte agerat gällande frågor kring grön kolonialism, så kan Skogsupproret vara ett exempel på ett nytt initiativ som agerar. Skogsupproret kan ses som en respons på grön kolonialism som antyds ske i skogskonflikten. Ytterligare olikheter med tidigare forskning om

grön kolonialism finns kopplat till Kuhn (2020:35) som utgår från meningsskiljaktigheter mellan samer och miljöaktivister, vilket inte framgår vara det som orsakar grön kolonialism enligt Skogsupproret. Däremot framhäver resultatet att koloniala tendenser måste beaktas av miljöaktivister vid aktioner i Sápmi, vilket öppnar upp för att Kuhns forskning ändå kan bli relevant i fallet med Skogsupproret.

## 6.2 Kapacitetsrättvisa och samisk miljö rättvisa

Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten kan tolkas bestå i en kamp för kapacitetsrättvisa och mot kollektiva orättvisor. Resultatet visar tydligt att det finns kopplingar till kampen för överlevnaden av urfolks samhällen, identitet, traditionella kunskaper, relation till naturen och därigenom till förfäderna som beskrivs av Schlosberg & Carruthers (2010:13). Samernas kapaciteter för att kunna leva som samer kan tolkas hindras av koloniseringen och exploateringen av Sápmi. Samerna har därmed inte kapacitet att leva det liv de vill och Skogsupprorets rörelse kan ses som en kamp mot kollektiva orättvisor som hindrar samernas möjligheter till funktionella liv, vilket är en viktig aspekt av kapacitetsrättvisa (Schlosberg & Carruthers, 2010:16). De orättvisorna som Skogsupproret anser sig utsättas för kan tolkas vara kollektiva, eftersom de gäller Sápmi och den samiska befolkningen i stort, inte enskilda människors förluster.

De kollektiva orättvisorna består av flera delar. Skogsupproret framhäver att dagens skogsbruk inte tar hänsyn till samernas behov av intakta och orörda marker, utan hotar samernas rättigheter, kultur, livsstil och existens. Detta på grund av att naturen är betydande för den samiska kulturen och när den hotas, blir det svårt för samerna att upprätthålla sin livsstil. När kulturlämningar förstörs och möjligheten för fortsatt kulturutövande minskar, kapas länkar till tidigare relationer. Samernas traditionella kunskaper tas inte heller hänsyn till eftersom de inte erkänns i samråd, ges tillräckligt inflytande på skogsbruket eller är en del av den hållbara omställningen. Kapacitetsrättvisa berör särskilt aspekter av ojämlikhet, deltagande och kulturförnekande (Schlosberg & Carruthers, 2010:17), vilka kan identifieras i fallet med Skogsupproret. När samiska kulturlämningar inte dokumenteras tillräckligt, kan det tolkas som ett kulturförnekande. Samråden som beskrivs i resultatet kan visa på en ojämlikhet eftersom parterna inte är jämbördiga och samerna inte får tillräckligt deltagande i beslutsfattande. Den passivitet som Skogsupproret menar att svenska staten och till viss del svenskarna har antyder att samiska frågor inte får tillräckligt med utrymme i samhällsdebatten.

Samisk miljö rättvisa kan tolkas vara en del av Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten. Detta på grund av Skogsupprorets fokus på människans förhållande till naturen samt landskapens bärkraftighet, vilket är viktigt för samisk miljö rättvisa (Israelsson, 2019:23). Skogsupproret menar att naturens själ utplånas av skogskonflikten, och att människan är beroende av naturen och dess ekosystem, vilket visar på en holistisk bild av naturen, som ytterligare kännetecknar samisk miljö rättvisa (ibid.). En tänkbar förklaring till orättvisorna som Skogsupproret upplever, kan vara att rörelsen och skogsindustrin har skilda syner på naturen liksom skogen. I resultatet framkommer det att Skogsupproret anser att naturen och skogen är livsviktig samt har egenvärde, vilket tyder på en holistisk syn på naturen. Skogsupproret påtalar skogens betydelse för andra aspekter, såsom skogsbränder och pandemier, vilket ytterligare visar på ett holistiskt perspektiv. I motsats till detta förstår Skogsupproret det som att skogsindustrin vill att naturen ska utnyttjas för att ge maximal avkastning, vilket tyder på en ekonomisk syn på naturen.

För urfolk är kapacitets rättvisa generellt sett samhällsbaserad (Schlosberg & Carruthers, 2010:16), vilket även antyds vara fallet för Skogsupproret. Samebyar och rennäringen är viktiga delar av samiska samhället och hot mot rennäringen, blir hot mot den samiska livsstilen, vilket medför hot mot samiska samhällen. Samhällsaspekten lyfts även inom samisk miljö rättvisa och särskilt landskapens betydelse för samiska samhällen samt deras livsstil (Israelsson, 2019:23). Denna betydelse framkommer i fallet med Skogsupproret, eftersom de särskilt lyfter naturen och intakta markers roll för den samiska livsstilen. Den kamp som Skogsupproret för är dessutom en fredlig kamp, vilket kan ses som ytterligare exempel på en samhällsbaserad kapacitets rättvisa. Skogsupproret anser att deras fredliga metoder är viktiga för en fredlig utveckling, vilket kan tänkas vara viktigt för att samhället sedan ska fortsätta fungera.

De åtgärdsstrategier som Skogsupproret lyfter fram tyder på en kamp för kulturella kapaciteter, traditionella kapaciteter, självbestämmande och politisk frihet, vilket ingår i kamper för kapacitets rättvisa (Schlosberg & Carruthers, 2010:18). Skogsupproret kan tolkas föra en kamp mot de orättvisor som dagens skogsbruk medför. Enligt deras första krav ska skogsbruket förändras samt mer skog bevaras, vilket kan ses som en kamp för samernas kulturella kapacitet liksom traditionella kapacitet som hotas av dagens skogsbruk. Det förs även en kamp för självbestämmande eftersom Skogsupproret andra krav innebär att samerna ska få förvaltning av sina stulna marker. Det förs också en kamp för politisk frihet eftersom

det tredje kravet är att skogsbruket ska demokratiseras där medborgarna får ta fram ramverk för hållbart skogsbruk, vilket kan ses som en form av ökad politisk frihet.

Boje och Lexmond (2020:38) påvisar att samerna saknar kapacitet att kämpa för samisk miljö rättvisa, vilket kan vara en tänkbar förklaring till uppkomsten av Skogsupproret. Enligt Skogsupproret fungerade inte de parlamentariska vägarna och det fanns ett förtryck av samer som medförde svårigheter att våga säga ifrån, vilket skulle kunna tyda på att det saknades kapacitet att kämpa för miljö rättvisa i den rådande situationen. Av den anledningen kan Skogsupproret sägas uppkomma som ett alternativt sätt att kämpa för samisk miljö rättvisa, där samers kapacitet ökar genom samarbete med miljöaktivister och opinionsbildning.

Skogsupprorets kamp för samisk miljö rättvisa och kapacitets rättvisa kan även ses som försök att förändra Sveriges hållbara omställning. Att leva i samklang med naturen, som den samiska livsstilen innebär, kan tolkas vara Skogsupprorets definition av hållbarhet och den hållbara utveckling som upproret eftersträvar. Genom Skogsupproret kan ett alternativt sätt att bruka naturen förespråkas. Resultatet visar att Skogsupproret förstår skogskonflikten som en del av en större konflikt gällande hela mänsklighetens existens. Den konflikten anses av Skogsupproret enbart kunna lösas om synen på naturen och hållbarhet förändras hos makthavare liksom befolkningen.

## 7. Slutsatser

Detta avsnitt inleds med en presentation av slutsatserna, där resultatet liksom analysen sammanfattas och kopplas till forskningsproblemet samt tidigare forskning. Avslutningsvis redovisas reflektioner om studien och förslag på vidare forskning.

### 7.1 Slutsatser

För det första visar studien att de bakomliggande faktorerna till konflikten som Skogsupproret lyfter fram är skogsbrukets ohållbarhet, lögn, förtryck och passivitet. Enligt resultatet förstår Skogsupproret dagens skogsbruk som ett ohållbart skogsmissbruk, som kränker samernas rättigheter och medför natur- liksom kulturmord. Vidare framkommer det att lögn från svenska staten och skogsbolag angående skogsbrukets hållbarhet samt samernas delaktighet i skogsbruket är ytterligare faktorer. Förtryck i former av kolonialt förtryck av svenska staten, hat som leder till vaksamhet hos samer samt försummelse av klimaträttvisa framkommer även i resultatet. Sammantaget är passivitet från makthavare och befolkningen gällande samers rättigheter en bakomliggande faktor till skogskonflikten.

För det andra visar studien att de åtgärdsstrategier som Skogsupproret lyfter fram som lösningar på skogskonflikten kan delas in i tre teman: tre krav till svenska staten och Sveaskog, synliggörande metoder samt förändrade synsätt kring hållbarhet. Första temat lyfter fram tre specifika krav till svenska staten och Sveaskog: ”Stoppa skogsmissbruket”, ”Avkolonisera Sápmi” och ”Demokratisera vår skog”. Andra temat fokuserar på åtgärdsstrategier i form av synliggörande metoder för att sprida Skogsupprorets budskap. Detta inkluderar kunskapsspridning, opinionsbildning och aktivism genom icke-våld. Tredje temat innefattar att synen på hållbarhet, skogsbruket och den hållbara omställningen behöver förändras och utgå mer från samiskt perspektiv samt traditionell kunskap. Dessa förändrade synsätt krävs även för att lösa den större konflikt om mänsklighetens existens som Skogsupproret förstår det som att skogskonflikten är en del av.

För det tredje kan begreppen grön kolonialism, kapacitetsrättvisa och samisk miljö rättvisa bidra till vidare insikter om Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten. Det framgår att Skogsupproret förstår det som att en grön kolonialism sker i skogskonflikten när skogsbruket motiveras som en hållbar klimatstrategi trots att det hotar samernas traditionella livsstil samt ökar trycket på samerna som redan drabbas mest av klimatförändringarna. Vidare förstås den gröna kolonialismen ske när Sveriges hållbara omställning fokuserar på ytterligare exploatering istället för resursminskning. Som en följd av detta inkluderas inte samiskt perspektiv i naturbruket eller den hållbara omställningen, utan istället tolkas samerna missgynnas av omställningen. Skogsupproret kan ses föra en kamp för samhällsbaserad kapacitetsrättvisa och mot de kollektiva orättvisor som skogskonflikten medför, vilka hindrar samernas möjlighet till funktionella liv. Det sker en kamp om kapacitet för samiska rättigheter, samisk kultur, traditionell kunskap, självbestämmande, politisk frihet och att leva det liv de vill. Samisk miljö rättvisa kan även ses som en del i Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten eftersom det mänskliga förhållandet till naturen och naturens betydelse för samiska samhällen liksom livsstil är i fokus. Sammantaget kan uppkomsten av Skogsupproret ses som ett svar på den gröna kolonialism som antyds ske i skogskonflikten och på bristen av kapaciteter att kämpa för samisk miljö rättvisa som tidigare antyds ha funnits.

Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten visar således att Sveriges nuvarande hållbara omställning leder till att samiska intressen försummas. I ett större perspektiv skapar detta frågor kring huruvida kravet om att ingen ska lämnas utanför uppfylls. Enligt kravet har alla människor rätt att nå sin fulla kapacitet och denna studie visar att fallet inte tycks vara så för samerna, eftersom de behöver kämpa för kapacitetsrättvisa. Sett till dagens omställning, väcks

frågan om för vem det sker en hållbar utveckling i Sverige? Om dagens behov ska uppfyllas och framtidens generations behov säkras, antyder studien att Sveriges hållbara omställning inte upplevs medföra detta för samerna. Studien drar slutsatsen att samernas perspektiv inte tycks inkluderas tillräckligt i Sveriges hållbara omställning och att vidare arbete krävs för att den hållbara utvecklingen ska vara för alla.

Gällande skogens roll i den hållbara omställningen kan det synsätt som svenska staten och skogsbolag antyds ha, som fokuserar på ökad avverkning och biobaserade produkter, tolkas ingå i det första forskningslägret (Lundmark, 2020:20; Dagens Nyheter, 2021). Studien visar att detta synsätt påverkar samer negativt på flera sätt och upplevs hota deras traditionella levnadssätt. Skogsupprorets synsätt kring skogens roll fokuserar på bevarande av skog samt biologisk mångfald och kan tolkas ingå i det andra forskningslägret (ibid.). Det synsättet skulle enligt Skogsupproret medföra den omställning som krävs för att mänskligheten ska överleva.

Resultatet från denna studie överensstämmer med tidigare forskning om skogsbrukets negativa påverkan på rennäringen (Kivinen m.fl., 2012; Berg m. fl., 2008; Korosuo m.fl., 2014; Sandström, 2015), men visar på ytterligare påverkan på samiska samhällen, kultur och levnadssätt. Resultatet stödjer även tidigare forskning om brister kring samråd och samiskt deltagande i beslutsfattande (Saarikoski & Raitio, 2013; Sandström, 2015; Sandström & Widmark, 2007). Vidare har resultatet likheter med tidigare forskning som föreslår ökad delaktighet av samiska kunskaper vid förvaltning av skogen som åtgärdsstrategier för att lösa skogskonflikten (Saarikoski & Raitio, 2013; Sandström, 2015).

Det finns även likheter mellan studien av Skogsupproret och tidigare forskning om samiska motståndsrörelser. Skogsupproret använder civil olydnad som metod, precis som motståndsrörelser använde i Áltakonflikten och Gállok (Kuhn, 2020). I likhet med Strids (2013) beskrivning av gruvmotståndet i Gállok har Skogsupprorets gemensamma plattform Facebook möjliggjort opinionsbildning och Skogsupproret kan även ses föra en kamp för miljö rättvisa precis som i Gállok. Tidigare forskning (Strid, 2013; Engblom, 2015) beskrev gruvmotståndet i Gállok som nationella protester om kolonialism, svensk naturresurspolitik, antirasism, samiska rättigheter, självbestämmande samt gränsöverskridande samarbeten mellan miljö rörelsen och samiska aktivister. Uppsatsen visar att Skogsupproret kan tolkas genomföra samma typ av protester. Skogsindustrins och Skogsupprorets skilda syn på naturen kan också liknas vid Sakos (2018) forskning om gruvkonflikten i Gállok som ansågs bottna i

gruvbolagens och samernas skilda syner på naturen. Därtill kan de koloniala tendenser som svenska staten och gruvbolaget hade i Gällö (Eriksson, 2019) tolkas ske i skogskonflikten enligt resultatet. För att undersöka huruvida likheter finns till motståndsrörelsen i Finland där samarbetet med miljörelsen medförde ökad inverkan på skogsindustrin och policys för samiska rättigheter (Lawrence & Raitio, 2006:2) krävs vidare forskning om Skogsupproret.

## 7.2 Reflektioner och vidare forskning

Denna studie har visat på komplexiteten kring omställningen mot en hållbar utveckling och kring människans förhållande till naturen, vilket har både humanekologisk samt samhällsrelevans. Syftet med uppsatsen var att undersöka Skogsupprorets förståelse av skogskonflikten. Resultatet liksom slutsatserna kan anses trovärdiga, rimliga och ha god kvalitet eftersom de baseras på det empiriska materialet från Skogsupprorets egna kanaler och intervjuer med dess medlemmar. Detta stärks av de likheter mellan undersökningens slutsatser och tidigare forskning som identifierats. Precis som tidigare beskrivet i avsnitt 4.5.3 har hänsyn även tagits till flera kvalitetskriterier under uppsatsarbetets gång. De analyser som gjorts har dock baserats på min förståelse liksom tolkning av resultatet och vid andra studier av Skogsupproret eller skogskonflikten kan möjligtvis andra slutsatser genereras.

Det finns vissa begränsningar i studien som öppnar upp för vidare forskningsmöjligheter. En begränsning gäller huruvida det empiriska materialet speglar hela Skogsupprorets, inklusive samtliga medlemmars, förståelse av skogskonflikten. Studien begränsas dessutom till att enbart undersöka Skogsupprorets syn på skogskonflikten. För att få en bredare förståelse om konflikten och Sveriges hållbara omställning skulle även fler aktörers syn behöva inkluderas. Således skulle vidare forskning kunna fokusera på skogsindustrins, svenska statens, näringsdepartementets och miljödepartementets syn på skogskonflikten, exempelvis genom dokumentstudier. Vilken inverkan Skogsupproret har på skogskonflikten samt Sveriges hållbara omställning berörs inte heller av studien och skulle kunna vara utgångspunkten för vidare forskning, exempelvis utifrån en ”conflict transformation” ansats. Ett intressant fenomen som låg utanför studiens begränsning är samarbetet mellan samiska aktivister och miljöaktivister, vilken framtida forskning om Skogsupproret skulle kunna fokusera på. Denna studie visar att vidare forskning om det utrymme som samiskt perspektiv ges i Sveriges hållbara omställning vore lämpligt för att säkerställa att ingen lämnas utanför.



## Referenser

- Berg, A., Östlund, L., Moen, J. & Olofsson, J. (2008). A century of logging and forestry in a reindeer herding area in northern Sweden. *Forest Ecology and Management*, 256(5), 1009-1020. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2008.06.003>
- Boje, K. & Lexmond, N. B. Y. (2020). *Mapping Environmental Justice of Sámi People* [Mastersuppsats, Uppsala universitet]. Digitala Vetenskapliga Arkivet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1443834/FULLTEXT01.pdf>
- Boreus, K. & Bergström, G. (2018.) *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (Fjärde upplagan). Studentlitteratur.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (Tredje upplagan). Liber.
- Clarke, V. & Braun, V. (2016). Thematic analysis. *The Journal of Positive Psychology*, 12(3), 297-298. <https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>
- Dagens Nyheter. (2021, 7 februari). *Klimatet – frågan som splittrar den svenska skogsforskningen*. <https://www.dn.se/sverige/klimatet-fragan-som-splittrar-den-svenska-skogsforskningen/>
- Dunlap., A. (2017). The ‘solution’ is now the ‘problem:’ wind energy, colonisation and the ‘genocide-ecocide nexus’ in the Isthmus of Tehuantepec, Oaxaca. *International Journal of Human Rights*, 22(4), 550-573. <https://doi.org/10.1080/13642987.2017.1397633>
- Engblom, R. (2015). *Med kroppen som vapen- en studie av aktivism, mobilisering och motstånd mot en gruva i Gällö* [Examensarbete på avancerad nivå, Uppsala universitet]. Digitala Vetenskapliga Arkivet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:817420/FULLTEXT01.pdf>
- Erickson, B. (2020). Anthropocene futures: Linking colonialism and environmentalism in an age of crisis. *Society and Space*, 38(1), 111–128. <https://doi.org/10.1177%2F0263775818806514>

- Eriksson, E. (2019). *Gruvetableringens postkoloniala tendenser* [Kandidatuppsats, Uppsala universitet]. Digitala Vetenskapliga Arkivet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1290192/FULLTEXT01.pdf>
- Fjellheim, E.M. & Carl, F. (2020, 1 augusti). 'Green' colonialism is ruining Indigenous lives in Norway. Aljazeera. <https://www.aljazeera.com/opinions/2020/8/1/green-colonialism-is-ruining-indigenous-lives-in-norway>
- Frandy, T. (2021). "Mas amas diehtá maid oarri borrá?": Contesting Sustainability in Sápmi. *Journal of American Folklore*, 134(531), 53–78. <https://muse.jhu.edu/article/780877>
- Förenta nationerna. (u.å.). *Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling*. Hämtad 2021, april 13 från <https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn/fns-arbete-for-utveckling-och-fattigdomsbekampning/agenda2030-och-de-globala-malen/>
- Israelsson, S. (2019). *Rättvisa för vem inom den kommunala översiktsplaneringen? En fallstudie om samisk miljö rättvisa i Gällivare kommun* [Kandidatuppsats, Luleå tekniska universitet]. Digitala Vetenskapliga Arkivet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1331391/FULLTEXT01.pdf>
- Jarl, E. m.fl. (2021, 6 februari). Svenskt skogsbruk är en klimatskandal. 25 organisationer: Vi stöder samernas kamp mot skogsbolagen. *Aftonbladet*. <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/gWLbOA/svenskt-skogsbruk-ar-en-klimatskandal>
- Kivinen, S., Berg, A., Moen, J., Östlund, L. & Olofsson, J. (2012). Forest Fragmentation and Landscape Transformation in a Reindeer Husbandry Area in Sweden. *Environmental Management*, 49, 295–304. <https://doi.org/10.1007/s00267-011-9788-z>
- Korosuo, A., Sandström, P., Öhman, K. & Eriksson, L. O. (2014) Impacts of different forest management scenarios on forestry and reindeer husbandry. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 29(1), 234-251. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/02827581.2013.865782>
- Korosuo, A. & Öhman, K. (2014). *Samverkan och konflikt. Rapport från Future Forests 2009–2012* (Future Forests Rapportserie 2014:1, 25–26). Enheten för skoglig forskning, Sveriges lantbruksuniversitet. [https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/f-for/futureforests/ffrapport\\_samverkan-och-konflikt-2014-02-24.pdf](https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/f-for/futureforests/ffrapport_samverkan-och-konflikt-2014-02-24.pdf)
- Kuhn, G. (2020). *Liberating Sápmi: Indigenous Resistance in Europe's Far North*. Oakland, CA:PM Press.

Kvale, S., Brinkmann, S. & Torhell, S. E. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun* (Tredje [reviderade] upplagan). Studentlitteratur.

Landaeus Csizmadia, E. (Programledare). (2021, 18 februari). Som sirap i minus 30 (Nr. 7) [Poddavsnitt]. I *Rebellpodden*. <https://soundcloud.com/rebellpodden-podcast/som-sirap-i-minus-30-astrid-och-tor-tuorda?fbclid=IwAR3S-EcB3Nev9GmPeLodPVK2T9VulCW7BjGwAgmB3t7hpAjsYBmXFfBZChE>

Lantto, P. & Mörkenstam, U. (2008) Sami Rights and Sami Challenges. *Scandinavian Journal of History*, 33(1), 26-51. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/03468750701431222>

Lawrence, R. (2014). Internal Colonisation and Indigenous Resource Sovereignty: Wind Power Developments on Traditional Saami Lands. *Environment and Planning D: Society and Space*, 32(6), 1036-1053. <https://doi.org/10.1068/d9012>

Lawrence, R. & Raitio, K. (2006). Forestry conflicts in Finnish Sápmi: Local, National and Global Links. *Indigenous affairs*, 4, 33-43. [https://www.iwgia.org/images/publications/IA\\_4-06\\_Finland.pdf](https://www.iwgia.org/images/publications/IA_4-06_Finland.pdf)

Lundgren, P. m.fl. (2020, 26 november). Skogsbolagen skövlar våra renbetesmarker. 29 samebyar: Att verksamheten skulle vara klimatanpassad och rättvis är en bluff. *Aftonbladet*. <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/X891bo/skogsbolagen-skovlar-vara-renbetesmarker>

Lundmark, L. (2010). *Stulet land. Svensk makt på samisk mark*. Ordfront

Lundmark, T. (2020). *Skogen räcker inte- hur ska vi prioritera?* (Future Forests Rapportserie 2020:4). Enheten för skoglig forskning, Sveriges lantbruksuniversitet. [https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/f-for/pdf/ffrapport\\_skogen-racker-inte\\_20200915\\_vers2.pdf](https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/f-for/pdf/ffrapport_skogen-racker-inte_20200915_vers2.pdf)

Marten, G. G. (2001). Perceptions of nature. In G. G. Marten (Red.), *Human Ecology - Basic concepts for sustainable development* (s. 121–135). Earthscan Publications.

Mårald, E. & Westholm, E. (2014). *Idéer och värderingar. Rapport från Future Forest 2009–2012*. (Future Forests rapportserie 2014:3). Enheten för skoglig forskning, Sveriges lantbruksuniversitet. [https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/f-for/futureforests/ffrapport\\_ideer-och-varderingar-2014-11-25.pdf](https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/f-for/futureforests/ffrapport_ideer-och-varderingar-2014-11-25.pdf)

Normann, S. (2020). Green colonialism in the Nordic context: Exploring Southern Saami representations of wind energy development. *Journal of Community Psychology*, 49(1),77–94.  
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1002/jcop.22422>

Nussbaum, M. C. & Sen, A. (1992). *The Quality of Life*. Oxford University Press.

Prop. 2009/10:169. *Förändrat uppdrag för Sveaskog AB (publ)*.

<https://data.riksdagen.se/fil/30822CF7-561D-4D73-A0E0-709EDC70A643>

Regeringen. (2020). *Sweden and the 'Leave No One Behind' Principle*.

<https://www.regeringen.se/4944d4/contentassets/065544993ab14eeda61f8ac67cc3817c/sweden-and-the-leave-no-one-behind-principle.pdf>

Regeringskansliet. (2018a). *Handlingsplan Agenda 2030 2018–2020*.

<https://www.regeringen.se/49e20a/contentassets/60a67ba0ec8a4f27b04cc4098fa6f9fa/handlingsplan-agenda-2030.pdf>

Regeringskansliet. (2018b). *Strategi för Sveriges nationella skogsprogram*.

[https://www.regeringen.se/49bad6/contentassets/34817820fe074cb9aef084815bd3a9f/20180524\\_hela.pdf](https://www.regeringen.se/49bad6/contentassets/34817820fe074cb9aef084815bd3a9f/20180524_hela.pdf)

Saarikoski, H. & Raitio, K. (2013). Science and Politics in Old-Growth Forest Conflict in Upper Lapland. *Nature and Culture*, 8(1), 53–73.

<http://dx.doi.org.ezproxy.ub.gu.se/10.3167/nc.2013.080104>

Sako, D. (2018). *Rätten till marken. Vad finns under ytan?* [Kandidatuppsats, Göteborgs universitet]. Göteborgs universitets publikationer - elektroniskt arkiv.

[https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/56771/1/gupea\\_2077\\_56771\\_1.pdf](https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/56771/1/gupea_2077_56771_1.pdf)

Samer.se. (u.å.a). *Karta över Sápmi*. Hämtad 2021, april 14 från <http://www.samer.se/karta>

Samer.se. (u.å.b). *Antalet samer i Sápmi*. Hämtad 2021, april 14 från

<http://www.samer.se/samernaisiffror>

Samer.se. (u.å.c). *Koloniseringen av Sápmi*. Hämtad 2021, april 14 från

<http://www.samer.se/1218>

Samer.se. (u.å.d). *Kolonialism förr och nu*. Hämtad 2021, april 14 från

<http://www.samer.se/4493>

Sametinget. (2017, 23 augusti). *Urfolksdeklarationen*.

<https://www.sametinget.se/urfolksdeklarationen>

Sandström, P. (2015). *A toolbox for Co-production of Knowledge and Improved Land Use Dialogues* (Acta Universitatis agriculturae Sueciae, 1652-6880) [Doktorsavhandling, Sveriges lantbruksuniversitet]. Sveriges lantbruksuniversitets publikationsdatabas.

[https://pub.epsilon.slu.se/11881/1/sandstrom\\_p\\_150213.pdf](https://pub.epsilon.slu.se/11881/1/sandstrom_p_150213.pdf)

Sandström, C. & Widmark, C. (2007). Stakeholders' perceptions of consultations as tools for co-management - A case study of the forestry and reindeer herding sectors in northern Sweden. *Forest Policy and Economics*, 10(1–2), 25-35.

<https://doi.org/10.1016/j.forpol.2007.02.001>

Schlosberg, D. & Carruthers, D. (2010). Indigenous Struggles, Environmental Justice, and Community Capabilities. *Global Environmental Politics*, 10(4), 12–35.

[https://doi.org/10.1162/GLEP\\_a\\_00029](https://doi.org/10.1162/GLEP_a_00029)

Skogsstyrelsen. (u.å.). *Fastighets- och ägarstruktur i skogsbruk*. Hämtad 2021, april 21 från

<https://www.skogsstyrelsen.se/statistik/statistik-efter-amne/fastighets-och-agarstruktur-i-skogsbruk/>

Skogsupproret. (2021a). *Startsida* [Facebook sida]. Facebook. Hämtad 2021, april 21 från

<https://www.facebook.com/skogsupproret>

Skogsupproret. (2021b). *Om* [Facebookevent]. Facebook. Hämtad 2021, april 22 från

<https://www.facebook.com/events/513083033411146/>

Skydda Skogen. (2021, 9 mars). *Öppet brev till Sveaskog: Sanningen varar längst*.

<https://skyddaskogen.se/oppet-brev-till-sveaskog-sanningen-varar-langst/?fbclid=IwAR290api7ZrZI-iLNpjlP750G2gpev-S93ruwQ9iyoaJxCIPcQoY6LI6pFI>

Strid, E. (2013). "What local people?" *En studie om gruvmotståndsrörelsen i Kallak*

[Kandidatuppsats, Lunds universitet]. Lund University Publications.

<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=4249004&fileOid=4250166>

Sunna, A. & Jones, L. (2020, 20 november). Planerade skogsaverkningar pausas – efter mediekampanj. *Sveriges Television*. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/norrboten/planerade-skogsaverkningar-pausas-efter-mediekampanj>

Sveaskog. (u.å.). *Sveaskog i korthet*. Hämtad 2021, april 21 från <https://www.sveaskog.se/om-sveaskog/sveaskog-i-korthet/>

Svenska Samernas Riksförbund. (5 juni 2019). *Skogspolicy*. <https://www.sapmi.se/om-ssr/policydokument/skogspolicy/>

Sveriges Radio. (2020a, 6 november). *Manifestation i Stockholm för klimat och urfolk*. <https://sverigesradio.se/artikel/7593715>

Sveriges Radio. (2020b, 6 november). *Ockuperade gata för samiska rättigheter*. <https://sverigesradio.se/artikel/7594146>

Sveriges Television. (2021, 27 april). *Polisen på plats vid blockaden mot skogsavverkning i Paharova*. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/norrboten/just-nu-polisen-pa-plats-vid-blockaden?fbclid=IwAR3JM1Hwpwe785vOElQe3fshXYNrsSMDoH20m5ilOCtxwURlpJxV7b05-pM>

The Arctic Circle, (2020, 17 januari) *Arctic-Global Indigenous Dialogue on Indigenous Guardianship and Self-Governance* [Video]. YouTube. [https://www.youtube.com/watch?v=Dpbh4ED\\_NPA](https://www.youtube.com/watch?v=Dpbh4ED_NPA)

Thurén, T. (2019). *Vetenskapsteori för nybörjare* (Tredje upplagan). Liber.

Walker, G. (2012). *Environmental Justice: Concepts, Evidence and Politics*. Routledge.

Össbo, Å. & Lantto, P. (2011). Colonial Tutelage and Industrial Colonialism: reindeer husbandry and early 20th-century hydroelectric development in Sweden. *Scandinavian Journal of History*, 36(3), 324–348. <https://doi.org/10.1080/03468755.2011.580077>

# Bilagor

## Bilaga 1. Intervjuguide

Hej, tack för att du vill medverka i denna intervju och i min kandidatuppsats! Uppsatsen är en del av min utbildning på Göteborgs universitet där jag läser Samhällsvetenskapligt miljövetarprogram med inriktning på humanekologi. Jag har följt konflikten mellan samer och skogsindustrin de senaste åren och er rörelse sedan uppstarten i vintras. Uppsatsens syfte är att undersöka konflikten mellan skogsindustrin och samer, genom att fokusera på Skogsupproret.

Känns det okej för dig att intervjun spelas in? Jag kommer enbart använda mig av ljudinspelningen och ta bort videoinspelningen direkt efter mötet. Ljudinspelningen kommer inte att spridas till någon annan. Vill du vara anonym i studien eller önskar du att ditt namn står med?

Det går bra att avbryta intervjun när som helst eller välja att inte svara på frågor.

Under intervjun kommer vi prata om skogsupproret, ditt engagemang, konflikten med skogsbruket och Sveriges hållbara omställning. De flesta frågor är inriktade på Skogsupproret medan vissa handlar om ditt engagemang eller tankar. För att förtydliga detta kommer det framgå i frågorna om det gäller vad du själv anser eller upplevt. Om det uppstår några frågor kring detta är det bara att säga till.

Har du några frågor innan vi påbörjar intervjun och jag sätter i gång inspelningen?

### STARTA INSPELNING

Tema: Eget engagemang

1. Vill du berätta lite kort om dig själv?
2. Hur det kommer sig att du gick med i Skogsupproret?
3. Har du varit aktiv i liknande rörelser förut?
  - a. Gällande mark/naturresurskonflikter? Samiska motståndsrörelser?  
Miljörörelser?
4. Har du varit aktiv i den här konflikten tidigare?

Tema: Skogsupproret

1. Kan du börja med att berätta vad Skogsupproret är?
2. Hur startade upproret?

3. Varför startade Skogsupproret?
4. Vad är målet med Skogsupproret?
  - a. Varför är det målet?
5. Hur ska målet nås? Vilka medel används? (affischering, aktioner, demonstrationer, sociala medier)
  - a. Varför de medlen?
  - b. Vilka riktar sig dessa till? (aktioner, affischering...)
  - i. Är det olika eller samma mottagare för de olika medlen?
  - c. I flera av era Facebookinlägg har inspiration hämtats från klassiska visor, böcker och konst. Hur kommer det sig? (plupp, ekorren satt i granen)

#### Tema: Konflikten med skogsindustrin

1. Berätta om relationen mellan skogsindustrin och samer?
2. Varför finns det en konflikt med skogsindustrin?
3. Hur påverkar skogsindustrin samiska samhällen?
  - a. Har du egna erfarenheter av detta?
4. Hur kommer det sig att samiska och icke-samiska aktivister gick samman i upproret?
  - a. Vad har samarbetet inneburit för samiska aktivister?
5. Hur tror du andra samer ser på Skogsupproret?
6. I några av era Facebookinlägg skriver ni att "Kalhyggesbruket omöjliggör klimaträttvisa" och att "urfolksrätt är klimaträttvisa". Kan du berätta mer om det?
  - a. Hänger urfolksrättigheter och klimatkrisen ihop? Hur?

#### Tema: Sveriges hållbara omställning

1. Hur ser Skogsupproret på Sveriges omställning till ett mer hållbart samhälle?
2. Hur förhåller sig Sveriges syn på vad ett hållbart samhälle är till er syn?
3. Är Sveriges hållbara omställning rättvis?
  - a. Varför?
4. Kan Sverige få en rättvis hållbar omställning och i så fall hur?
5. Grön kolonialism har använts av andra aktivister i er rörelse. Vad tänker du om det begreppet?

#### Tema: Samarbete

1. Finns det andra rörelser och organisationer som är aktiva i konflikten?



- a. Hur förhåller ni er till dem?
  - b. Varför behövs Skogsupproret?
2. Har upproret påverkat samarbetet mellan samer och svenska miljöorganisationer?
3. Har Skogsupproret kopplingar till andra motståndsrörelser bland urfolk?
  - a. Hur påverkar det rörelsen?

Har du något mer du vill ta upp?

Går det bra att jag kontaktar dig på Messenger om jag har några fler frågor?

Är det okej om jag använder citat från intervjun i min uppsats?

Jag kommer fortsätta arbeta med uppsatsen hela våren och jag kommer skicka den till dig när den är färdig i juni.

Återigen ett stort tack för din medverkan!